

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirane pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 827. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Sedanja faza fašistovske revolucije

Razen v Italiji, ki je domovina fašistovskega gibanja, so se pojavila slična gibanja tudi po nekaterih drugih evropskih državah. Povsod zavzemlje slične oblike, kakor jih je kazal italijanski fašizem v dobi, ko še ni imel v rokah državne oblasti.

Te dni smo čitali po čeških listih nekaka opozorila na naslov oblasti, naj posvečajo svojo pažnjo nezakonitim in nasilnim dejanjem, s katerimi so se začeli proslavljati nekateri elementi.

Povod za to je dalo dejstvo, da so v Pragi mladi, nepremišljeni, ali pa razposajeni ljudje udri v prostore nekega nemškega društva in da so v Moravski Ostravi češki takozvani "fašisti" razgnali neko nemško zborovanje, zahtevajoč, naj na sestanku govorijo češki.

Posebno ostro je nastopila proti takim dogodkom oficijozna "Prager Presse", ki piše, da se tudi z gesli moreš opijati istotako kakor z alkoholom. Tako geslo je — pravi praksi list — na Češkem fašizem, toda slabo razumevano. Zato da je čehoslovski fašizem — vsaj tak, kakor se sedaj pojavlja od časa do časa — pač le lepa vinjeta za nelepa politična junasta.

Tako postopanje se mora najodločneje obojati. Nemci so — nadaljuje "Prager Presse" — državljani čehoslovaške države z enakimi državljanskimi pravicami in tudi s pravico do prirejanja svojih zborovanj. Če pa prekoračajo te pravice, potem je stvar oblasti, da nastopajo proti temu, ne pa posameznikom.

Čin če hočemo — naglašava rečen list — da bodo pri nas veljali zakoni, potem se jim moramo pred vsem pokoriti mi sami ter se morajo uporabljati proti tistim, ki jih hočejo poniževati s svojimi polikumi.

Na koncu piše: "Kaj mnogo se govori pri nas o fašistovskih tendencah in v inozemskih listih pišejo o češkem fašizmu. Ali so taka dejanja vredna, da zanašajo v našo javnost nemir, a v inozemstvo nezaupanje? Za tak fašizem, ki se s tem pojavlja, se zahvaljujemo najlepše. Tisti, ki tak fašizem propagirajo anonimno ali javno, škodujejo našemu dobremu imenu ter so moralni povzročitelji anarhije, ki ne sme prodreti v naše javno življenje."

Kar velja za češki psevdo-fašizem, velja za izrastke fašistovskega gibanja sploh, naj poganjajo kjerkoli. Povsem umestno in pravilno je, da češki tisk razlikuje med fašizmom kot socialno-politično idejo, ki zasleduje v svojem bistvu določene politične cilje, in pa njegovimi grdimi izrastki. Na drugi strani je neizbežno, da taki izrastki škodujejo — kakor pravilno naglašajo češki listi — dobremu imenu naroda, pa tudi socialno-revolucionarnemu fašizmu kakor takemu. Vsaka revolucija — pa naj bo še tako nasilna in krvava — mora dobiti svojo sankcijo v obliki nove pravne uredbe, v kateri so vsebovani njeni pridobitki. Čim se to zgodi, nastopi doba mirnega dela za realizacijo novih idej, doba mirnega sožitja med državljani in pozitivnega stremjenja. Vsaka revolucija je najprej podiranje, kateremu pa mora slediti ustvarjanje.

Glede češkega fašizma ta načela ne morejo veljati, ker ni ta — kakor pravijo češki listi — nikakor utemeljen v razmerah. Fašizem, ki je prešel vse revolucionarne faze, imamo do sedaj samo v Italiji in najvišji krogi na vodstvu fašistovskega gibanja so že ponovno slovesno izjavili, da je prvi del fašistovske revolucije, ki bi ga označili kot negativnega, definitivno zaključen ter da se nahajamo v dobi pozitivnega pravnega udejstvovanja njegovih idej.

Ni nam treba iskati nobenega drugega stališča za presojanje nekaterih neljubih in nepotrebnih incidentov, ki so se dogodili v zadnjih časih v naših krajih. Naj iz dopisov, ki smo jih prejeli, a jih nismo objavili iz lahke umljivih vzrokov, omenimo le mimogrede n. pr. demonstracijo proti Vilharjevemu spomeniku v Postojni povodom obiska gospoda Farinaccija, incidente v Kopru povodom odhoda novincev k vojakom, kjer se je neki tamošnji gospod prav po nepotrebnem čutil užaljenega po nedolžni slovenski pesmi, dogodke v Artvizah, o katerih poročamo na drugem mestu, in še par drugih podobnih slučajev.

Taki incidenti so — kakor kažejo govorjenjene izjave vodilnih fašistovskih krogov — obžalovanja vredni že s stališča interesov fašizma kot takega. Mi pa jih moramo obžalovati tudi s posebnega stališča našega prebivalstva. Kajti skrajno kvarni vtis, ki ga napravljajo, škoduje tudi vsemu delu za vzpostavitev normalnih in zdravih razmer in temu dosledno stremljenju po tistem od nas iskreno zaželenem cilju, ki je v dosegi mirnega sožitja obeh plemen v deželi.

Ta naša razmotrivanja smo napisali sine ira et studio in z najboljšim namenom.

nom. V soboto smo dokazali na tem mestu pogubnost politike sovraštva v mednarodnih odnosih. Isto velja v še večji meri za razmerje med obema plemenoma v teh naših krajih. Vsak, tudi najhujši incident more le kaliti to razmerje. Komu na korist? Mi res ne vemo odgovora. Kajti rekli smo in dokazali ravno prej, da ne more biti to ne na korist našega ljudstva, ne fašizma in tudi ne države same.

Nj. Vel. kralj v Benetkah

Odprtitev mednarodne umetniške razstave

BENETKE, 26. Včeraj ob 19.15 je prišel semkaj iz Verone Nj. Vel. kralj. Na kolodvoru so ga pričakovali predsednik senata Tittoni, zbornični predsednik on. Casertano, ministri Volpi, Giurati, Fedele, poveljnik arm. zbora gen. Sani in drugi funkcionarji. Danes je kralj otvoril XV. mednarodno umetniško razstavo. Po pregledu razstavljenih predmetov v posameznih dvorinah se je kralj v spremstvu finančnega ministra Volpija ob 12.30 povrnil v kraljevsko palačo.

Pred otvoritvijo poslanske zbornice

Posvetovanje opozicijskih skupin Sen. Albertini naslednjih on. Amendole

RIM, 26. Prve seje zbornice bodo posvečene proračunski razpravi. Verjetno je, da bo on. Mussolini kot minister zunanjih zadev, vojske, mornarice in zrakoplovbe tekom proračunske razprave podal važne izjave. Ob tej priliki se bo dotaknil tudi perečega kolonialnega vprašanja. Poučeni krogi zatrjujejo, da bo načrt za reformo senata predložen poslanski zbornici šele v jeseni.

Radi bližajoče se otvoritve poslanske zbornice se bodo sestala vodstva republikanske, maksimalistične in bivše unitarske stranke, da se zaslisišjo mnenja posameznih parlamentarcev glede povratka v zbornico. Govorijo, da so opozicijski zastopniki naprosili senatorja Albertinija, da prevzame radi smrti poslanca Amendole vodstvo opozicijskih skupin. Poplarska stranka se ne bo udeležila tega zborovanja, ker čaka na sklepe kongresa, ki bo sklican šele v začetku meseca junija.

Silni viharji na Jadranskem in Tirskem morju

Otežkočena plovba - Poškodovani parniki v Livornu - Vihar je odnašal strehe

ANCONA, 26. Sinoči je divjal po vsej Italiji silen orkan. Številne ribiške ladje, ki jih je zalotil vihar na odprtem morju, so se borile več ur z velikanskimi valovi, da se približajo pristanišču Recanati. A trud mornarjev je bil zaman. Pristaniška oblast je odposlala na pomoč parnike-vačilce, ki so pripeljali ogrožene ladje na varno. Neki mornar je utonil.

V Bergamu je vihar odnesel več streh ter pobil številna okna. Vihar je spremljal močan dež, ki je trajal neprenehoma do danes opoldne. Radi te vremenske izpremembe je temperatura silno padla.

NEAPELJ, 26. Radi nevihte je plovba v Tirskem morju zelo otežkočena. Potniški parnik "Elena" je dosegel pristanišče šele po večurnem boju z viharjem.

Telefonske zveze med Palermom, Neapljem in Rimom so bile pretrgane. Vihar traja nadalje.

LIVORNO, 26. Na naši obali je divjala velika nevihta. Razburkani valovi so v tukajšnjem pristanišču poškodovali nekatere tovarne parnike.

Italijanski poslanik pri turškem zunanjem ministru

ANGORA, 26. Italijanski poslanik je danes posetil zunanje ministr. Razpravljal je z njim dolgo časa.

Poljski ministrski svet odobril načrte Združčevskega

VARSAVA, 26. Ministrski svet je odobril načrt za začasni proračun, ki ga je izdelal finančni minister Združčevski za mesec maj in junij. Vlada je odobrila tudi načrte za finančno obnovo in določila, da se finančno leto prične 1. julija.

Proračun za mesec maj in junij predvideva nad 311 milijonov zlotov denarnega prometa. Državni proračun za dobo od 1. julija 1926 do 1. julija 1927 predvideva 1650 milijonov prometa. Ravnovesje bo doseženo s tem, da bodo vsi davki povišani za 10 od sto; na luksusne predmete bo uvedena pristojbina v višini 10 od sto. Izdatki se bodo vsako leto zmanjševali za 75 milijonov, ker bo uvedena revizija pokojnin državnim upokojencem in vojnim pohabljenim; odpuščenih bo tudi mnogo železničarjev.

Boji v Siriji

BEJRUT, 26. Ker so francoske čete zasedle Sufeijo so Druzi utrpeli velike izgube. Izgubili so tudi dva topova.

Pašičeva zmaga nad Jovanovičem

Ljuba Jovanović izključen iz radikalne stranke

BEograd, 26. (Izv.) Včeraj in danes se je v Beogradu vršila seja širšega glavnega odbora radikalne stranke, katere se je danes končala z izključitvijo Ljube Jovanovića iz stranke. Vsa beogradska javnost je bila pod vtisom te seje in so vsi ostali politični dogodki stopili pri tem v ozadje. V narodni skupščini že dolgo ni bilo tako živahnega vrvenja, kakor včeraj in danes.

Oster nastop Pašića proti svojemu tekmeču

Včeraj popoldne so se vršile intimne konference pri Pašiću. Obiskali so ga med drugim Uzunović, Ninčić in Gjučević, ki so ga skušali prepričati, da ne bi izval razkola v stranki. Pašić je pa njihove predloge odločno odklonil.

Ob 11.30 se je nato Pašić pojavil v prostorih narodno-radikalnega kluba, kjer je otvoril sejo širšega glavnega odbora radikalne stranke, katere se je udeležilo 74 delegatov. Pašić je pričel tukaj govoriti o političnem položaju, o historijatu dosedanjih borb za osvobodjenje in ujedinjenje. V tem govoru, ki je trajal 1 uro in pol, se je vzdržal vsakega napadanja Ljube Jovanovića. Ob 13. uri je bila dopoldanska seja zaključena.

Ob 17. uri so se delegati zopet zbrali na seji, ki je trajala do 23. ure. Na tej seji se je zgodilo, da je Pašić z vso svojo zgovornostjo nastopil proti svojem tekmeču Ljubi Jovanoviću ter ga obtočil v prvi vrsti štirih stvari: 1) radi članka, ki je bil objavljen v knjigi "Krv Slavenstva"; 2) radi kometiranja s federalisti; 3) ker je skušal ustvariti federalistični blok s pomočjo Korošca in 4) radi pisma, ki ga je Ljuba Jovanović poslal svojim spletnim volilcem.

Nadalje je Pašić označil Ljuba Jovanovića kot razdiralni element v stranki, kateri je vedno povzročal zmede ter škodoje državi na zunanji in znotraj. Pašić je zaključil ter povdaril, da po vsem tem ne more Ljuba Jovanović še nadalje ostati član glavnega odbora radikalne stranke niti radikalnega kluba.

Nato je Ljuba Jovanović vprašal za besedo v svojo obrambo, a Pašić mu je suho odgovoril: "Odi, nimaš ničesar več govoriti!" Končno je Jovanović vendar dobil besedo ter izjavil, da se neče sam umakniti, ampak da hoče počakati na sklep glavnega odbora stranke. Povdarjal je, da je delal 40 let za radikalno stranko in za državo in da se tedaj ne pusti tako na lepem vreči iz stranke. Po vrsti je nato pobijal posamezne Pašičeve obtožbe ter izjavil, da bo narod izrekel zadnje besede.

Za današnje zasedanje odbora radikalne stranke je zanimanje še narostlo. Posamezni delegati so soglasno izražali svoje zaupanje v Pašića, a pri tem tudi povdarjali, da je potrebno pomirjenje med Pašićem in Ljubo Jovanovićem.

Delegat iz Kruševca Dimitrije Protić pa je v svojem govoru nastopil s formalnim predlogom, da se Ljuba Jovanović izključi iz stranke.

Po govorih delegatov je Ljuba Jovanović prosil Pašića za oprostitev, a ta v začetku sploh ni dal nobenega odgovora. Pozneje pa je izjavil, da bi Jovanoviću odpustil vse osebne žalitve, a njegovega delovanja proti državi in radikalni stranki da mu ne more odpustiti.

Radi tega je Pašić ponovno predlagal, da se Ljuba Jovanović izključi iz radikalne stranke. Sledilo je glasovanje o tem predlogu, na katerem se je 46 članov glavnega odbora izreklo za izključitev in le 1 proti. 22 članov se je vzdržalo glasovanja.

Ta izid glasovanja je vzbudil splošno presenečenje. Glasovanja so se med drugimi držali ministri Ninčić, Srskić in Maksimović.

Po glasovanju se je razširila vest, da je Uzunović podal demisijsko celokupne vlade. Pozneje je bila ta vest zanikana. V Jovanovičevih krogih se je po zaključku seje zatrjevalo, da je 28 radikalnih poslancev izjavilo, da bodo sledili Ljubi Jovanoviću. Ta poslednji je izjavil novinarjem, da bo začel proti Pašiću ostro borbo.

Kralj Aleksander zopet v Beogradu

BEograd, 26. (Izv.) Davi ob 9. se je kralj Aleksander nepričakovano povrnil v Beograd. Politični krogi pripisujejo povratku kralja izreden političen pomen.

Fuzija SKS s Prepeluhovimi republikanci

LJUBLJANA, 26. (Izv.) Včeraj se je v restavraciji "Pri Levu" izvršil občni zbor Samostojne kmetijske stranke. Predsedoval je predsednik Pipan. Razni funkcionarji so podali svoje referate, nakar je poslanec Pucelj v svojem govoru opisal dosedanje politiko SKS in njeno skupno delovanje z radičevci. Na koncu svojega govora je posl. Pucelj predlagal likvidacijo SKS in njeno

združitve s Prepeluhovo republikansko stranko v novo "Slovensko kmetijsko stranko".

Občni zbor je ta predlog soglasno sprejel in 2. maja se bo vršil ustanovni občni zbor nove stranke.

Sobranje odobrilo državni proračun

SOFIJA, 25. Sobraanje je odobrilo državni proračun za finančno leto 1926-27. Finančni odbor je proučil in odobril novi načrt za carinske tarife.

SOFIJA, 26. Sobraanje je sprejelo nove carinske tarife, ki so stopili v veljavo 24. marca, nakar je bilo odgodeno do 18. maja.

Žrtve solunske eksplozije

SOLUN, 26. Pri eksplozijski katastrofi tvornice za razstreliva je bilo po dosedanjih ugotovitvah ubitih 20 vojaških in civilnih oseb. Mnogo je ranjenih.

Zunanje-politični položaj sovjetske Rusije

Rusko-nemška pogodba pomeni korak naprej k splošnemu miru

MOSKVA, 26. Na zaključni seji osrednjega izvršilnega odbora ZSSR je ljudski komisar Litvinov imel dolg govor o odnosih med Rusijo in posameznimi evropskimi državami. Litvinov je tu predvsem povdarjal, da je sovjetska vlada še vedno prepričana, da ne bo pripravljala komisija za konferenco za razorožitev dosegla nobenega uspeha, ako ne bodo v njej sodelovali tudi zastopniki sovjetske Rusije.

Nato je Litvinov naznanil odboru, da je bila podpisana z Nemčijo pogodba nevtralnosti, kar je bilo sprejeto z velikim odobravanjem. Ta pogodba — je rekel Litvinov — je živ dokaz prizadevanja Rusije, da se vzpostavi pravi mir med državami Evrope. Nova pogodba, ki izpopolnjuje rapalsko pogodbo, odgovarja popolnoma prijateljskim odnosom, ki obstojajo med Nemčijo in Rusijo. S tem, da zmanjšuje nevarnost skupne ofenzive proti Sovjetski uniji, bo ta pogodba brezdvomno utrdila nade za vzpostavitev splošnega mira. Ako bi tudi druge velebiti sklepe take pogodbe, namesto da vzpostavljajo vojaške zveze, bi bil splošni mir v veliko večji meri zagotovljen, nego so ga mogli utrditi razni akti Družbe narodov.

Kar se tiče vprašanj Nemčije, da-li ni berlinska pogodba v protislovju z duhom Locarnskih dogovorov, se more odgovoriti, da se bi moral vsakdo veseliti nad nemško-sovjetsko pogodbo, ako bi tudi Locarnski dogovori zasledovali miroljubne cilje; ako pa ima Locarno — kakor je sovjetska vlada prepričana — svrha, da ustvari enotno protisovjetsko fronto, tedaj je pač berlinska pogodba med Rusijo in Nemčijo v nasprotju z locarnskim duhom. Moremo se tedaj veseliti — je vzkliknil Litvinov —, ker smo odbili Locarnskim dogovorom ost, ki je bila naperjena proti sovjetom.

Litvinov je nato izjavil, da so odnosi med Rusijo in Italijo zelo dobri in da potekajo francosko-sovjetska pogajanja ugodno. Tudi Združene države Severne Amerike so pripravljene stopiti s sovjetsko Rusijo v resna pogajanja. Edino Anglija ne kaže napram sovjetom nobenega prijateljskega razpoloženja.

Na koncu svojega govora je Litvinov izrazil upanje, da bodo priznale sovjetsko Rusijo tudi one države, ki dosedaj tega niso še storile.

Pogajanja za mir v Maroku

PARIZ, 26. Agenciji "Havas" poroča: iz Udžide: Na sestanku, ki se bo vršil danes popoldne med francosko-špansko delegacijo in med Abd-El-Krimovimi emisarji bo general Simon zahteval, naj bi se najprej razpravljalo o izmenjavi ujetnikov, o zasedbi strateških točk, kar se je deloma že izvedlo, o razorožitvi odpadnikov in o ustanovitvi mešane policije.

Razpravljalo se bo nato o pripoznanju sultanove suverenosti, o odstranitvi Abd-El-Krima in o upravnih ureditvah Rifa. Razprav o tej zadnji točki se bo udeležil tudi zastopnik sultana.

V dobro poučenih krogih upajo, da bo v enem tednu dosežen sporazum glede glavnih točk.

PARIZ, 26. Agencija "Havas" poroča: Francoska in španska vlada sta določili, da se pogajanja v Udžidi ne smejo zavleči čez 1. maja. Če do tega dne ne bo prišlo do sporazuma, bodo francoske in španske čete pričele s ofenzivo.

Francija odplačuje svoj dolg Angliji

PARIZ, 26. "Matin" in "Echo de Paris" naznanjata, da bo angleški finančni minister Lord Churchill sporočil danes popoldne spodnji zbornici, da je Francija plačala 5 milijonov angleških funtov na račun svojega vojnega dolga v Angliji.

Kronanje perzijskega šaha

TEHERAN, 26. Na izredno svečan način in v prisotnosti zastopnikov diplomatskega zbora, višjih dostojanstvenikov in ogromne množice se je včeraj

izvršilo kronanje šaha Rize Pahlevija. Vsi evropski vladarji so novemu šahu poslali bogate darove. Mesto je v praznični obleki. Slavnostno praznovanje bo trajalo štiri dni.

Pismo iz Rima

(Od našega rimskega dopisnika)

Pred otvoritvijo poslanske zbornice — Predstojeti ministrski svet

Rim, dne 25. aprila.

Po dolgem, večmesečnem odmoru se v četrtek sestaneta zopet poslanska zbornica. V prostorih Montecitorija je pričelo zopet živahno vrvenje in seveda tudi nezgodni pogovori o predstojećem zasedanju. Razne komisije hite s sestavljanjem svojih poročil o posameznih postavkah proračuna za leto 1926-27, ki pride prvi na vrsto v razpravah zbornice in h kateremu so se že prijavili razni govorniki.

Pri razpravi o proračunu se bodo brez dvoma prigrisali k besedi tudi zastopniki narodnih manjšin, saj je razprava o proračunu skoraj edina prilika, ob kateri lahko povzdignejo svoj glas v obrambo teh "nedobrodošlihih pri-tepencev". Zlasti razprave o proračunu ministrstev za notranje zadeve, za prosveto in za pravosodje nudijo za to, žal, še preveč, preveč hvaležne polje.

Prva seja zbornice bo najbrže posvečena izključno le manifestaciji vdanosti, katero namerava prirediti zbornica prvemu ministru Mussoliniju. Izraze vdanosti bodo tolmačili zbornični predsednik on. Casertano, tajnik fašistovske stranke on. Turati in veliki invalid on. Del Croix v imenu zbornice večine. Prvi minister se bo pač moral zahvaliti za ganljive izraze in zato ni izključeno, da bo ob tej priliki izustil večji govor, ki bo tudi velikega političnega pomena. Odprtitev zbornice obeta torej biti precej dramatična.

Pa tudi drugače bo otvoritev zbornice precej zanimiva, kakaj ob njeni otvoritvi se bo izkazalo, ali se nekatere "garjeve ovce" iz Aventina zopet povrnejo v zbornico.

Prve, ki so naredile ta poskus, so bili pri poslednji otvoritvi poslanci italijanske ljudske stranke. Kako se je ta poskus žalostno končal, je vsem še v živem spominu. Od tedaj se o teh "ovcah" le malo sliši. Sliši se o njih le tedaj, ko radi notranjih kriz spreminjajo vodstvo parlamentarnega kluba ali stranke, kar priča, da je nekdanja mogoča ljudska stranka v popolnem raz-sulu.

Pred časom pa so navzlic ponesrečenemu poskusu popolarov javno izrazili željo in namero se povrniti v zbornico poslanci socialistične stranke (maksimalisti). Ravnotako je za 27. t. m. sklican v Rim parlamentarni klub republikancev, ki bo mogoče tudi razpravljal o eventualnem povratku v zbornico. Zelo verjetno pa je, da bodo tako eni kakor drugi vztrajali še nadalje v opoziciji izven zbornice. Zlasti velja to za republikance, ki so tako po svojih načelih kakor po svojem postopanju še najdoslednejša stranka od vse nekdaneje aventinske opozicije. Zato pa tudi predstavljajo po komunistih republikanci še najodločnejšo stranko opozicije, okoli katere se zlasti zbira ono malomeščanstvo in inteligentno delavstvo, ki se načelno ne more sprijazniti z vladajočim režimom.

Pa še radi ene okolnosti bo otvoritev poslanske zbornice zanimiva in sicer radi preuredb v zbornični dvorani. Pred nedavnim časom je bila v zbornici zgrajena govorniška tribuna, medtem ko so prej poslanci govorili s svojih sedežev, kakor je do sedaj še vedno v navadi v senatu.

Tribuna je bila postavljena na periferiji polkroga, katerega tvori zbornična dvorana, nasproti predsedniški tribuni in ministrski klopi. Če so hoteli poslanci s pažnjo poslušati govornika, kar se sicer le redko dogaja, so morali kriviti vratove in druge dele telesa, da so lahko zrl v besni obraz govornika. Onim, ki z največjo pažnjo sledijo govorniku, novinarjem, je govornik kazal hrbet. Edino predsednik in ministri so se gledali z govornikom iz obraza v obraz brez telesnih naporov.

Sedaj se pa vloge spremenijo, kajti tekom parlamentarnih počitnic je bila govorniška tribuna prenesena in postavljena zraven predsedniške tribune. Potemtakem bo sedaj viden obraz in bolje slišen glas govornika celi zbornici, poslancem, novinarjem in občinstvu, edinele gospodje ministri mu bodo kazali hrbet.

Pa tudi za večjo udobnost ministrov je bilo poskrbljeno tekom parlamentarnih počitnic. Do sedaj so sedeli za eno klopjo ministri in podtajniki. Sedaj pa bo urejeno tako, da bodo imeli ministri svojo klop in podtajniki svojo. Ker se bo nahajala ministrska klop med predsedniško tribuno in med klopjo podtajnikov, bo s tem onemogočeno raznim vsiljivim poslancem, da se tekom zborničnih razprav približajo ministrom ter

jih motijo z raznimi vprašanji in razgovori.

Parlamentarni kotel je torej pripravljen, tudi voda je v njem že nalita, zakaj — kakor javljajo današnji listi — poročila k proračunu so že dogovorjena. Treba je tedaj samo potrditi ogle, da bo prišel vreti. Kdaj bo prišel vreti drugi parlamentarni kotel, oni v senatu, se še nič ne ve. Po vsej verjetnosti se bo to zgodilo sredi meseca maja. Natančen dan bosta določila g. Mussolini in g. Tittioni, ko se prvi povrne iz Milana, drugi pa iz Benetk.

Kmalu po otvoritvi zbornice, dne 1. maja, se prične zasedanje ministrskega sveta, ki bo radi množice zakonskih predlogov, ki mu bodo predloženi od posameznih ministrstev, trajalo najbrže več dni. Med drugim bo menda na tem zasedanju g. Mussolini podal svojim tovarišem sliko o zunanji politiki in pa o vtisih svojega potovanja v Afriko.

Za zasedanja ministrskega sveta vlada običajno v javnosti le malo zanimanja, ker le malo ali nič ne pride v javnost. Ali predstojajoče zasedanje ministrskega sveta pričakujejo s strahom, trepetom in upanjem milijoni italijanskega prebivalstva, ker bodo v njem ministri razpravljali in sklepali o stanovanjskem vprašanju.

Kakor znano, potече s 1. julija medvojna in povojna doba omejevalnega sistema, pod katerim ni mogel lastnik stanovanja ali hiše dati odpovedi svojim najemnikom, oziroma je bila odpoved mogoča le v izrednih slučajih. S 1. julija pa ima glasom nedavno sprejetega zakona nastopiti zopet svobodna trgovina s stanovanji, t. j. lastnik hiše ali stanovanja ima poljubno pravico odpovedati svojemu najemniku in poljubno razpolagati s svojim stanovanjem.

Ako bi bilo stanovanj v izobilju za vse, tedaj bi ta zakon ne pomenil nikake nesreče. Za posledico bi imel samo precejšnje, četudi trpko zvišanje najemnine, ki je bila do sedaj, v primeri s predvojnimi cenami, jako nizka. Čeprav rastejo v Rimu in menda tudi v drugih mestih kakor gobe po dežju iz tal nove hiše, je pa vendar število stanovanj še vedno nezadostno za vedno bolj množče se rimsko prebivalstvo.

Zato je bila prva posledica svobodne trgovine, da je najemna navzlic svarirom oblasti in faševim poskočila v naravnost neverjetnem razmerju in ravnotako je postalo seveda ogromno tudi število odpovedi. Nastalo špekulacijsko stanovanjsko posredništvo zlasti okolnost, da je po italijanskih zakonih mogoča posebna lastninska pravica do vsakega posameznega stanovanja v eni hiši, pa ne kakor pri nas bodisi do cele hiše ali pa do nedeljenega dela iste. Tekom par mesecev so cene teh stanovanj podvojile, potrojile in tudi počtvorile.

Ako bi ostal zakon o svobodni trgovini nemoten v svoji veljavi, tedaj bi s 1. julija nastopilo v velikih mestih pravočasno preseljevanje ljudstva. Ali zelo mnogi iz tega ljudstva bi se morali preseliti na ulice ali v Kolosej, ker bi sploh ne našli stanovanj ali pa ne za primerno in njim dostopno ceno. S tem vprašanjem se bo ukvarjal prihodnji ministrski svet. Zato ga pričakujejo milijoni italijanskega prebivalstva s trepetom in upanjem.

Dunajsko pismo

Predvojne rente naših državljanov pri avstrijski zavarovalnici proti nevarnostem. Naši delavci za Avstrijo.

Na Dunaju, 20. aprila 1926.

Odkar sem objavil v «Edinosti» in «Gosp. vestniku» svoj dunajski naslov, dobivam vsak teden par pism iz svoje ožje domovine, kjer me prosijo za razne intervencije pri tujakih oblastih, družbah ali podjetjih. Ni prijatelja si nisem s tem napokal: sitno delo in stroške. Neka zadeva mi je vzela pretekli teden tri dopoldneve in en popoldan, preden sem dognal, da so zamenjali vsi upi mojega notranjskega znanca. Pri policiji sem našel novi naslov dotičnika, in ker nima telefona, sem ga štirikrat zamenjal, šele petič sem ga našel. Deset tramvajskih voženj po 24 grošev (9 lir) in toliko časa — za nič! Potem še trideset gr. za pismo! Hvala lepa! In tako gre to veselo naprej!

Včeraj sem prejel pismo iz Banjšic, ki je že tretje v povsem enaki zadevi. Ker sem vedel, da je podobnih slučajev še več, naj sledi tu odgovor in pouk vsem hkratu.

Neki Markič Andrej z Banjšic št. 38 je dobival od «Delavske zavarovalnice proti nevarnostem» na Dunaju «Arbeiter Unfallversicherungsanstalt, Wien XX - Webergasse 2-6» pred vojno «rento» radi neke nezgode. Ker si je doslej zamenjal prizadeval, da bi dobival tisto «rento» dalje, me je prosil, da bi tam povprašal in pospešil rešitev...

Palača te zavarovalnice v XX. okraju je velika in večinoma od vladne palače v Trstu. Aktiv je tu na milijone. In vendar, kakšen red! Markičeva zadeva je stara ravno — trideset let; l. 1896. je bil nekaj pokodovan in je prejel za to mesečno «rento». In vendar so našli ta akt v par minutah! — Položaj je naslednji:

Po zakonu 3. julija 1923. so vse rente do 20% likvidirane z — odpravnino, ki je pa valorizirana, rente nad 20% pa se plačujejo dalje, in sicer tudi valorizirane. — Markičeva renta je znašala celih — K 494 mesečno (6%), zato so mu valorizirali odpravnino na 96.600 K (nekako 34 liri!).

Ali zavarovalnica ne more izplačati v Italijo nikake odpravnine na rente, dokler ne bo tudi za take slučaje sklenjena med obema državama pogodba. Zavarovalnica je že večkrat pospešila to rešitev pri ministrstvu (Bundesministerium für soziale Verwaltung), ali doslej brez uspeha. Krivda da ni na avstrijski strani, ako ni še

prišlo do pogodbe med obema državama. Pa ni samo takih terjatev, ki vise v zraku. Naši državljanji imajo še raznovrstnih terjatev nasproti bivšemu erarju, ki niso še plačane edino radi tega, ker se odločilim mestom ne mudi, da bi se razčistila taka vprašanja. Bivše avstrijske centrale so s hvalevredno vestnostjo rešile zadeve naših ljudi, akti so lepo povezani in čakajo pogodb med državami, da bi jasno, katera država in po kakih valutah bo vse plačano. Čehoslovaška je že vse uredila, največ po načelu — reciproci! Vse obveznosti gori imenovane zavarovalnice na pr. je čehoslovaška država plačevala šest let po 1 CK za 1 avstrijsko. Od l. 1924. dalje pa pošilja zavarovalnica valorizirane rente po čehovnem uradu v Pragi po dnevnem kursu.

V zadnjem dopisu sem na kratko omenil, kako Nemci otežujejo potovanje v Italijo. Vzroki so znani. Lansko leto je bilo okroglo 280.000 Nemcev v Italiji. To so bili samo premožni ljudje, ki so pustili tam mnogo milijonov lir. Letos bodo Nemci prav redki potniki po Italiji. Poznam veliko industrijsko podjetje, ki ima par tisoč uradnikov, od katerih je zadnja leta po več stotin po Italiji preživelo običajni dopust. Letos so vsi podpisali obvezo, da nihče ne pojde v Italijo. Tudi na Dunaju se nekoliko pozna to gibanje.

Iz Italije prihajajo v Avstrijo po ogromni večini le taki ljudje, ki hočejo tu kaj zaslužiti. In tudi teh so se začeli tu brniti, kar se zopet pozna v Italiji. Avstrija ima čez 200.000 brezposelnih, od teh je večina na Dunaju. Vse sosedne države postopajo že davno brezobzirno proti delavcem iz Avstrije; na neprijazne načine jih pošiljajo čez meje. Do letos je bila Avstrija v tem pogledu jako liberalna, ali letos so sklenili, da bodo vračali šilo za ognjilo, t. j. tujih delavcev ne bodo več puščali čez mejo, in kar jih je že tukaj, jih polagoma odpravijo. Znan mi je slučaj, da so namignili neki Slovenci iz soške doline, ki je na Dunaju že od l. 1917., da bo morala oditi. Izključeno pa je, da bi dobili vizum za prihod v Avstrijo, kdor bi tu iskal kako delo ali službo.

Iz kobariškega Kotsa so mi sporočili potom goriškega poduredništva «Edinosti», da letos ne morejo več na Koroško zidari in tako zvali «Partieführerji», ki so že desetletja hodili tjakaj, kjer so kakor doma in jih radi imajo. Tudi se je izkazalo, da na Koroškem ni domačih delavcev; zato so si podjetništva močno prizadevala, da bi dosegla dovoljenje za dohod na Koroško. V nemem dopisu pravi neko podjetje: «Es wurde keine Mühe gescheut, um die Einreisebewilligung wenigstens für eine geringe Anzahl von Partiführern und Arbeitern zu erlangen, doch war alles vergeblich.»

Kar morem v tej zadevi povedati, je po dobljenih pojasnilih na najmerodajnejšem mestu to-le:

Taka dovoljenja so letos prvič prenesena na industrijske okrajne komisije. Na Koroškem je to: Industrielle Bezirkskommission in Klagenfurt. Na to komisijo se more obrniti le koroški delodajalec z vlogo, v kateri natančno označi osebo, ki jih neobhodno potrebuje in za katere doma ne najde nadomestila. Ako komisija prošnje odbije, kakor je storila v splošnem mi slučaju, tedaj je delodajalec odprta pot pritožbe (Vorstellung) na Bundeskanzleramt, Wien I, Herrengasse 23. — Ako je taka pritožba vložena in sem obveščen, morem na pravem mestu stvar še osebno pojasniti. Uspeh je za omenjeno število neverjeten... Več ne morem povedati, ali toliko tudi zadošča, da je stvar jasna. Ni preveč nad, ali vendar so slučaj, ko je mogoče pomagati.

Kdor želi kakšnega posredovanja, naj mi piše potom goriškega poduredništva «Edinosti», ki presodi, kaj je zame in kaj ne! Za marsikako neumnost, kakršnih sem že nekaj dobil, ne bom tekal po Dunaju. Toliko v pojasnilo in ravnanje.

A. Gabrilek.

Politične vesti

ČEŠKA ODLIKOVANJA JAVNIH DELAVCEV V SLOVENIJI

Te dni so bili odlikovani s českim redom Belega leva Matej Hubad, intendant narodnega gledališča v Ljubljani; višji žel. inšpektor ter načelnik ljubljanske postaje Avgust Ludvik; poslanec v jugoslovenski nar. skupščini Fran Smodej; upravnik mariborskega gledališča dr. R. Brenčič; ravnatelj Rasto Pustoslavšek ter pisatelj prof. dr. Ivan Lah.

MADRŠKA FALSIKACIJSKA AFERA

Glavna razprava proti obtožencem v tej aferi se začne dne 7. maja, a za predsednika sodnega senata je določen sodni funkcionar Töröki. Francoski pooblaščenca pa protestirajo proti temu imenovanju in zahtevajo, naj se preklicuje, ker je Töröki pripadal isti tajni družbi kakor obtoženca princ Windischgrätz in policijski šef Nadossy. Ker pa je ministrski predsednik grof Bethlen v svojem govoru v zbornici trdil, da Töröki ni pripadal nobeni tajni družbi, je zelo verjetno, da ne bo ustrezno tej zahtevi francoskih zastopnikov. Ker pa ni verjetno, da ne bi imeli Francozi stvarne podlage za svojo trditve, da je Töröki pripadal isti družbi z rečenima obtožencema, se narinja misel, da bosta imela ta dva zelo — naklonjena sodnike, oziroma je to znak, da gre stremiljenje vlade še vedno za tem, da se stvar — kolikor se le da — pomaši in potaji, ker bi mogla sicer postati zelo neljuba za sedanje vladne mogočce.

POLJEDELSKI IN INDUSTRIJSKI POPIS V SOVJETSKI RUSIJI

Radi sklepa zveznega statističnega kongresa, ki se je vršil v Moskvi meseca februarja, pripravljajo centralna oblastva popis poljedelstva, industrije, trgovine in zadružništva.

V poljedelskem popisu bo posvečena glavna pažnja številu gospodarstev, na-

činu gospodarjenja, velikosti obdelanih zemljišč, raznim vrstam poljedelskih pridelkov in sličnemu. V pravevalni polj je vprašanje, kako je stanje vse vaške skupnosti. Marljivo bodo popisali tudi kolektivna gospodarstva.

V industrijskem popisu bo posvečena posebna pažnja velikim in srednjim državnim tovarnam kakor tudi domači industriji in obrti. Velika industrijska podjetja morajo začeti s popisovanjem dne 1. avgusta 1926, ostala podjetja pa postopno kasneje. Izpolnjeni listi se bodo oddajali od 1. do 30. januarja 1927. Popis domače industrije in malih obrti se ima izvršiti istočasno s poljedelskim popisom. Ker pa je še le po statističnem kongresu svet narodnih komisarjev odločil, da se poljedelski popis iz raznih razlogov izvrši kasneje, še le na spomlad 1927, ni jasno, ali se popis male industrije izvrši v tem letu, ali še le na spomlad 1. 1927. Svet narodnih komisarjev opozarja v svojih razlogih za odločitev posebno na to, da podeželsko prebivalstvo ni še dovolj pripravljeno za popis, kar bi pri veliki važnosti in finančijelnih stroških moglo imeti nemile posledice. Po proračunu bo državni popis zahteval okoli 18 milijonov rubljev; z odložitvijo poljedelskega popisa na prihodnje leto pa se ta svota razdeli na dva proračuna.

Popis prebivalstva se bo v skladu s sklepom statističnega kongresa vršil že v decembru t. l.

ROMUNI IN LATINSKO PLEME

Italijansko-romunsko zблиžanje, kakor tudi pogajanja o francosko-romunskem dogovoru so izzvala v romunskem tisku razprave o ustanovitvi latinske unije. Romunski listi opozarjajo na to, da se je že v letu 1917. po zaslugi nekaterih odličnih poedincev ustanovila Liga bratstva latinske inteligence, v katero je vstopilo mnogo zastopnikov korporacij iz Italije, Španije, južnoameriških republik. V letu 1921. je bil v Parizu, v parku Palais Royal, postavljen spomenik latinskemu geniju, za katerega so nabirali po vseh latinskih deželah. Že poprej, v letu 1919, se je osnovala v Toulouse Latinska zveza, katere naloga je bila, da čim hitreje deluje za zблиžanje med latinskimi narodi na političnem, pridobitnem in kulturnem polju. Istočasno se je ustanovila v Parizu obveščevalna pisarna za latinske liste v Evropi. Zveza v Toulouse je razpisala te dni anketo o vprašanju, s kakimi praktičnimi sredstvi bi se mogla latinska unija ustvariti najhitreje.

VPRASHANJE PROSTITUCIJE IN TRGOVINA Z ŽENSKAMI

To je eno najtežjih mednarodnih vprašanj. Že pred vojno se je začelo misliti na mednarodno obrambo proti temu madežu civilizacije s tem, da se osnovala društva proti trgovini s človeškim mesom. V ta namen se je ustanovil mednarodni odbor s sedežem v Londonu. Pozneje so se prirejali sestanki tega odbora po raznih državah. Začelo se je pa tudi z oficiojno obrambo proti trgovini z ženskami. Že v letu 1902. je tedanji francoski ministrski predsednik Delcassé ob sodelovanju mednarodnega odbora po val razne evropske države, naj sodelujejo na konferencah o trgovini z dekleti. Uspeh teh konferenc je bil takozvani pariški dogovor iz leta 1902., s katerim so se udeležene države obvezale, da uvedejo v svojih deželah centralne poslovalnice, ki bodo zbirale poročila o trgovini z dekleti. Nadalje so se obvezale razne evropske države, da bodo podpirale nesrečne žrtve trgovine s človeškim mesom in jim omogočale povrnitev v domovino. Leta 1921 se je to vprašanje ponovno sprožilo s tem, da se je zavzela zanje Družba narodov, kar pomeni dejansko idealno rešitev borbe proti trgovini z dekleti. Družba narodov je ustanovila v ta namen v Ženevi poseben odbor — «Commission consultative de la traite des femmes et des enfants». Ta komisija se shaja vsako leto in nje naloga je, da sistematično zasleduje razvoj trgovine z ženskami v raznih državah. Dotične države pošiljajo vsako leto meseca aprila v Ženevo izpolnjeno pravevalno polo, ki vsebuje vse informacije, potrebne za delo odbora. Eno najvažnejših vprašanj, s katerimi se bavi komisija, je vprašanje ženske policije, ki je postalo zelo akutno. Ker pa v tem vprašanju ni moglo priti do sporazuma med državami, je bil odbor primoran k čakanju ter je izdal resolucijo, v kateri izraža nado, da se bodo posamezne države marljivo bavile s proučevanjem tega vprašanja.

DIKTATURA ALI PARLAMENTARIZEM?

Pod tem naslovom je priobčil «Pester Lloyd» zanimiva izjava, v katerih naglašja, da nasprotuje proti parlamentarnemu sistemu naraščajo vedno bolj. Agitacija proti parlamentarizmu je dozorila svoje sadove. Kot primere navaja sedanje režime v Španiji, v Turški, Grški in Italiji. V tistih državah, kjer diktatura ni odpravila parlamentarnega življenja, se ta sam obglavlja. Tako n. pr. v Franciji. Tu si sledijo ministrske krize druga za drugo in ne more se ustvariti močan parlamentaren režim. V Nemčiji živi ministrstvo od glasovanja od slučaja do slučaja. V Belgiji in celo v škanclavskih državah naleta vsaka sestava vlade in večinoma na največje težave. Tudi M. antanta ima svoje parlamentarne bolečine. V Jugoslaviji ministrske in strankarske intrige. V Romuniji vlada manjšina, v Čehoslovaški uradniška vlada. Edino v Angliji triumfirajo danes, kakor vedno, parlamentarizem. Kdor ima oči, da vidi, in ušesa, da sliši, mora iz tega izvajati logičen zaključek in spoznati,

da tam, kjer se je parlamentarizem ohranil v svoji prvotni čistosti in modrosti; kjer boj za načela ni oropan svoje pomembnosti po sebičnih namenih; kjer obstoji vzajemno parlamentarno gospodarstvo; kjer se osebne koristi morajo umikati pred ko-

ristni splošnosti in dežele; kjer ljudski zastop deluje; kjer se večina roko v roki z manjšino trudi za množenje kulturnega in materialnega imetja; da v taki državi ne želi ljudstvo ne diktature, ne spremembe parlamentarne vladne oblike.

DNEVNE VESTI

Dogodki na Artvižah

V Artvižah, čisto slovenski vasi obli-Materije, se je dogodilo dne 14. t. m. nekaj, kar bi se zdelo človeku že vnaprej neverjetno, ako bi ne vedel, da je vse mogoče na tem svetu in tudi to, kar se je zgodilo na Artvižah. Te dni so pisali o tem tudi tržaški laški listi (na pr. «Popolo di Trieste» od 24. t. m.) Če bi se bili odigrali dogodki na Artvižah tako, kakor jih je opisal dopisnik v «Popolo di Trieste», potem je bila to prava revolucija, kakršne še ni bilo v naših krajih. Pomislite samo. V vas pride učitelj (g. Kodrič Vladimir), da začne poučevati na mestu, kamor je bil postavljen s pravilnim imenovanjem od strani šolskega skrbništva. Prišel je torej javni namestnik na svoje mesto, da izvrši ukaz pristojnega državnega oblastva. Ko je prišel g. učitelj v vas, pa se je vzdignilo proti njemu vse, kar leze in grede, ter ga poglano nazaj, odkoder je bil prišel.

Tako po opisu dogodka v «Popolo di Trieste». Torej prava revolucija! A vse to radi tega, ker da tamkajšnje čisto in do korena slovensko prebivalstvo noče ničesar več slišati o pouku v slovenskem jeziku na svoji šoli!!

Slovensko prebivalstvo naj bi torej samo izganjalo svoj materin jezik iz šole! Trditve je že sama na sebi tako gorostasna, da ne zasluži nikakega zanikanja. V njej se izraža le pobožna želja, ki pa se seveda ni uresničila ne na Artvižah in se tudi ne bo uresničila nikoli nikjer drugje. Slovensko-hrvatsko ljudstvo bo vedno vztrajalo pri svoji upravičeni zahtevi, da se mu vzpostavi učilnice v njegovem rodnom jeziku. Ako bi odnehalo od povdarjanja te svoje zahteve, bi odnehalo obenem od svoje volje po življenju in svojem kulturnem obstoju.

Nesmiselnost trditve o taki revoluciji Slovencev proti samim sebi je torej na dlani. Ni je bilo! Pač pa so uprizorili resnično revolucijo proti odredbam šolskega skrbništva nekateri malotevni elementi na Artvižah, ki po svoji «politični orientaciji», katera jim v sedanjih razmerah nese, imajo predpravo prirejati demonstracije, kadarkoli se jim zljubi.

O stvari smo poizvedovali in ugotovili, da so novemu učitelju onemogočili izvrševanje službe nekateri prijatelji tamkajšnjega učitelja italijansčine kateri so na umeten način uprizorili demonstracijo proti novemu učitelju.

Opozarjamo pristojno oblastvo na protizakoniti položaj na tej šoli, ki trajajo že vse letošnje šolske leto. Po Gentilevi šolski reformi bi imeli biti poitalijanceni le prvi trije razredi, medtem ko morata ostati dva slovenska. Sicer pa zahtevamo že obzirno od ugleda državnih oblastev, da se poskrbi, da se naredbe od njih izdane tudi nemoteno izvedejo.

NOVI JUGOSLOVENSKE GENERALNI KONZUL

V nedeljo je prišel v Trst g. Vlado Savič, novi generalni konzul kraljevine Jugoslavije v Trstu. G. Savič je bil do sedaj generalni konzul v Münchnu. Dosedanji generalni konzul g. Dušan Stepanović je premeščen v Gradec.

SMRTNA KOSA.

Pred kratkim je zadela rodbino odvetnika g. dr. Egona Starca v Trstu, huda izguba. Dne 22. t. m. je umrl oče g. Ferdinanda Starca, sodni svetnik v pokojni. Ugledni družini naše iskreno sožalje!

Češki filharmonični orkester iz Prage

je nastopil turnejo po Italiji. Prva dva koncerta je priredil preteklo soboto in nedeljo zvečer v tukajšnjem mestnem gledališču «Verdi». Praški filharmonični orkester je slavno znan še iz predvojnih časov, saj je v bivši Avstriji tekmoval z dunajskim enakim orkestrom in v gotovih dobah so muzikalisti kritiki priznali primat praškemu. S svojimi nastopi v Trstu je orkester dokazal, da stoji vedno na enaki, oziroma, če mogoče, še popolnejši umetniški višini. V glavnem gre za slavo na tem gospodu dirigentu Vlacavu Talichu, ki se je izkazal kot prvovrednega koncertnega mojstra. Ne samo da obvladuje orkester zvereno, tako da brezopogovno z največjo preciznostjo odgovarja njegovi taktiki, temveč obvladuje tudi skladbe, ki so se izvajale tako natančno, da je prišla vsaka posameznost do pravega izraza. Posebno pa smo občudovali v gospodu Talichu globoko in fino razumevanje prednašanih umotvorov, kar mu je omogočilo dati proizvodom sijajno umetniško interpretacijo.

Naravno je, da gre pohvala za prekrasno izvajanje tudi orkestru samemu, v katerem so posamezniki pravi virtuozji. V krasno zaslednem orkestru je nastopalo dvajset prvih violin in v momentih se je zdelo, da si začarav v nebeske višave, kjer angeljske harmonije razveseljujejo nebeske prebivalce.

Program je bil z velikim okusom in pravim razumevanjem sestavljen, tako da so se izvajala poleg klasičnih del svetovne muzikalne literature tudi dela velikih čeških umetnikov. Poleg starega, in menda za Trst novega, Vivaldievega koncerta, ki je bil prednešen s fino in občutkom, se je izvajala vedno lepa sedma Bethovnova sinfonia. Vseh pet stavkov tega remek-dela klasične muzikalne literature

je bilo tako odlično izvajanih, da je poslušalstvo stalo zadivljeno in kakor očarano pred monumentalno arhitektonsko stavbo, ki jo predstavlja ta sinfonia v tako popolni izvedbi, kakor nam jo je podala češka filharmonija. Kakor iz marmora in belega kamna izklesani so posamezni stavki v celotni strukturi tega velikega umotvora, kot njega najlepši okrasek pa tretji stavek — allegretto, ki je bil podan s tako dovršenostjo, da je po njenem koncu orkester žel vihar ovacij.

Prvi večer se je poleg tega izvajala tudi Strausova sinfonia «Don Juan» in pa moderna sinfonična skladba za veliki orkester Tržčana — domačina Nordio «Paese lontano» (daljna dežela), ki smo jo slišali v istem gledališču predlanskim pod taktirko g. Schalka z Dunaja. Bila je tudi to pot sprejeta s splošno simpatijo od strani občinstva.

Drugi večer je orkester od tujih del izvajal poznani preludij k Wagnerjevemu «Mojstru Pevcem» z veliko bravuro in pa Weberjev «Poziv k plesu» z rahločutno nežnostjo in skrupuloznim nijansiranjem. Zelo hvalevredno pa je, da je mojster Talich poskrbel, da se potome teh koncertov evropska javnost seznani s češkimi prvovrednimi muzikalnimi proizvodi. Hvaležna mu mora biti zato predvsem sama publika, kateri nudi priliko, da spozna in pričenja razumevati nepoznane skladbe češke, te prave slovenske muzike, polne nedolžnega veselja in čiste razposajenosti, kakor tudi domotožja in melanholije. Hvalevredno pa je to podjetje praški filharmoniki tudi za to, ker s tem razširjajo češko, slovensko, kulturo pred širokim svetom in s tem ugotavljajo, da je slovenska umetnost prava umetnost, vredna, da stoji ob strani največjih umotvorov drugih narodov. V tem pogledu moremo ta dva koncerta smatrati tudi kot triumf slovenske umetnosti. Že prvi večer je bilo občinstvo po izvajanju uverture k Smetanovi «Prodani nevesti» kar fascinirano. Toliko muzika sama s peštrim koloritom v izdelavi in v instrumentaciji, kolikor brezhibno, naravnost sijajno prednašanje je pripravilo občinstvo do ekstaze. Čeprav je to bila zadnja točka programa, po njenem dovršetku se občinstvo ni niti zganilo s svojih mest, neprestano zahtevajoč, da se ta biser slovenske muzike ponovi. Mojster Talich se je moral udati in komad ob pobožnem poslušanju navdušenega občinstva ponoviti.

Uspeh slovenske glasbe pa je bil drugi večer, če mogoče, še večji ob proizvajanju Dvorakove sinfonije «Iz novega sveta». Poslušalstvo je bilo naravnost elektrizirano od lepote mehkih slovenskih melodij velikega češkega umetnika in od prekrasne izvajanja istih. Isto velja glede izvajanja Sukove «Serenade» in Novakove močnejše moderne skladbe za veliki orkester «Tatra».

Bila sta dva krasna večera. Uspeh češke slovenske umetnosti je bil popoln; navdušenost občinstva je dosegala vrhunce, kakor smo jih malo doživeli. Prireditelj je počastil s svojim obiskom gospod prefekt z gospo soprogo. Sicer pa je bilo občinstvo bolj zastopano na galeriji in balkonu, (ki sta bila prav dobro zasedena) nego po drugih mestih. Tržaški Slovani so bili zastopani zelo častno.

Hvaležni smo češkemu bratom, zlasti mojstru Talichu (bivšemu ravnatelju slovenske opere v Ljubljani, čegar gospa je Slovenka) za ure prave in čiste umetnosti, ki so nam jo nudili.

GOSTOVANJE ČITALNICE V GORICI

V soboto in nedeljo 1. in 2. maja br gostoval v Gorici dramski krožek «Čitalnice», ki uprizori prvi dan ob 9. uri Prizyžvorskega «Za srečo», drugi dan ob 4. popoldne pa Schönthanove «Ugrabljen Sabinke». «Za srečo», ki jo je prevedel za «Čitalnico» naš pesnik K. Kocjančič, je doživela v Trstu sijajen uspeh. V štirih močnih ulogah nastopijo Terčič, Sila, Orlova in Stepančičeva. «Ugrabljen Sabinke» pa so tako natrpne s humorjem, da začne smeh pri prvih straneh in traja nepretrgoma dalje do konca. Tudi ta komedija se da v krasni zasedbi. Tako nastopijo tu Sila, Silova, Terčič, Kreševičeva, Stepančičeva, Gvardjančič, Marc, Ban i. dr. —

«Za srečo» režira A. Širok, «Ugrabljen Sabinke» pa Terčič. «Čitalnica» gostuje z moderno Černigojevo inscenacijo. Opozarjamo naše občinstvo na ti dve gostovanji.

NAŠE GLEDALIŠČE

SERGIJAN TUČIČ «GOLGOTA»

V nedeljo 2. maja ponovi dram. odsek D. K. «N. Tomaseo» v Trstu Tučičevo «Golgota» in sicer enkrat ob 4. uri pop., s čimer se bo nudila našim okoličanom ugodna prilika, da si ogledajo to preseljeno dramo ljužbuzni in življenja, drugi pa ob 9. zvečer. Inscenacija je oskrbel slikar Černigoj. Že ta sama je za nas nekaj izrednega ter je organično spojena s potekom dejanja. Gene znižane Upamo, da poseti predstavi vse naše občinstvo, ki zna ceniti odsko umetnost. Predprodaja sedežev v društvenih prostorih D. K. «N. Tomaseo», Via Guido Zanetti, št. 1. I. (v bližini novega sodnega poslopja v ul. Coroneo) vsak dan od 19-21. ure.

DARIO NICCODEMI: UČITELJICA

V nedeljo, dne 9. maja nastopi dramski odsek M. D. P. - Trst s trodeljansko komedijo Dario Niccodemijaz «Učiteljica».

Društvene vesti

— Šentjakobska podružnica «Š. D.» sklicuje redno sejo v navadne prostore dne 29. aprila t. l. ob 8. zvečer. — Predsednik.

— Klub Esperantistov — Križ. Kakršno delo, tako plačilo. — Hočemo kvaliteto in ne kvantiteto! — Na zadnji odborovi seji 22. t. m. je bil za vedno izključen iz našega kluba Anton Košuta, ker je večkrat prekršil člen 6. društvenih pravil. Naj bo to zadnji opomin vsem tistim, ki se odtegujejo klubu, osobito delu na igrišču.

— M. D. «Višava» Konkonek. Danes ob 8. uri odborova seja. V četrti zvečer ob isti uri skupni sestanek. Pridite vsi in točno! — Predsednik.

— Tržaško pogrebno društvo pri Sv. Jakobu ima redno sejo prvo soboto prihodnjega meseca, to je 1. majnika v navadnih prostorih. — Tajnik.

— Pevsko društvo «Ilirija», Trst - Sv. Jakob. — Danes zvečer ob 8.15 redna pevška vaja.

Jutri v sredo ob 8. uri zvečer se bo vršil v dvorani DKD pri Sv. Jakobu izredni občni zbor za upravo ureditev društva. — Odbor.

— «Delavsko podporno društvo» — bolniška blagajna — bo imelo v nedeljo, 2. majnika t. l., ob 9 dopoldne v svojih prostorih v ulici Coroneo št. 17, I.

SPORT

Sportni dogodki pretekle nedelje

NEDELJSKE PRVENSTVENE TEKME.

Izidi:

*Adria — Primorje 18-0.

NOGOMET:

I. divizija:
Adria — *Obzor 2-1; Gorica — Sparta 2-0; *Prosveta — Zarja 6-1.
II. divizija:
Tommaseo — *Adria 3-2.
Redovanje I. divizije.

	I.	D.	N.	Z.	N.	Z.	Goali	Se
Adria	9	7	2	—	26	9	16	
Obzor	9	6	2	1	23	5	14	
Prosveta	10	5	1	4	32	13	11	
Gorica	8	4	3	1	10	6	11	
Zarja	10	4	—	6	14	25	8	
Solkan	3	2	—	7	9	24	4	
Sparta	11	1	—	10	12	44	2	

II. Divizija.

	I.	D.	N.	Z.	N.	Z.	Goali	Se
Tommaseo	12	11	—	1	30	11	22	
Magdalena	11	8	2	1	24	6	18	
Jadran	12	7	2	3	20	18	16	
Rocol	11	5	3	3	24	21	13	
Primorje	11	5	1	5	28	28	11	
Višava	10	4	—	6	15	19	8	
Adria	10	3	2	6	14	22	6	
Prosek	12	2	2	8	9	25	6	

SIJAJNA AFIRMACIJA ADRIJE.

Adria - Obzor 2-1 (2-0).

Golobič, Košuta. Zadnik (kazenski strel). Mrzlično pričakovana tekma je šla mimo nas. Se enkrat je Adria bila poklicana, da dokaže svojo veličino, krasno izraženo v nedeljski zmagi. Jankotova četa je v nedeljo dokazala, da stoji na zavidni razredni višini. Obzor je sicer imponiral s svojo materialno močjo — njegovo močno streljanje je mestoma celo ugajalo. Njegovih halfi so bili krasni, napad oster in močnejši, nekoliko slabša bramba. Kaligaris je dokazal svojo višino, ne tako Skilan. V četi Adrije neprecenljiv mali Vrbec, krasen tretji Golobič-Rupena-Košuta, presenetljivo dobra bramba. Počkaj-Cesar. Rupena II. mali vratar se počasi bliža slovesu našega najboljšega vratarja. Obojestransko so krila vršila dobro svojo nalogo. Prvi čas je vodila igra Adrije, ki se je v drugem času potegnila v brambo, posebej proti koncu, ko je sodnik Sancin izključil Počkaja in je njegovo mesto zavzel Vrbec.

Glavni momenti tekme so sledeči:
Obzor napade, toda Janko pometa in da žogo Golobiču, ki dritba oba branilca in strelja nizko v levi kot. Goali (58 sek. igre). Reakcija Obzora se razbije ob Cesarju, toda Palčić daje še nekaj dela Počkaju, ki zopet odda žogo napadu. Ta se vzdri na nasprotni polovici sedem minut in izvove korner. Košuta strelja — Rupena I. se dotakne žoge in razbije načrte Mahnetu. Zopet koleba igra, Obzor napada le sporadično in skuša forsirati visoko igro. Neizprosni pohod napada Adrije, lepo forsiranega posebno s strani Stolfe da povoda zmešnjavi pod vrati Obzora, Košuta porabi lepo priliko in Kaligaris gre drugič po žogo v svojo mrežo. (16 min.) Tempo se poostri — občinstvo kriči in bodri svoje favorite. Obzor zamore za nekaj časa vzdržati ravnotežje, toda že je Mahne v lepi fugi, katero razbije Skilan, a Vatovec izvove z lepo akcijo zmešnjavo pod vrati Obzora, kjer Skilan zagreši roko. Kazen streljana od Rupene gre 10 cm čez prečno. (28 min.) Kmalu za tem je Golobič, ki zastrelja leži strel. Do konca ne da prvi čas nič pozitivnega, četudi je igra ves čas popolnoma odprta. Premoč Adrije je vidna, toda ne absolutna.

Drugi polčas zanesa na igrišče mrzlično, prebojevitvo razpoloženje. Obzor poskuša proti tehniki Adrije postaviti težo čete, kar se šele precej pozno uveljavi. Adria izvove v sedemnajsti minuti še en korner, streljan od Mahnetu. Na lepo akcijo Zadnika, ki pogosto menjuje svoje mesto, pritisne napad Obzora proti vratom Adrije. Placiran strel od Zadnika ubrani Vrbec — z roko. Kazen! Zadnik strelja mojstrsko. Goali! Za tem lep napad Adrije, ki se razbije ob vratarju. Rupena skuša ovirati vratarja, nastane zmešnjava, ki da povod malemu incidentu — Koren (aut — sodnik) mora zapustiti igrišče. (Isto bi se moralo zgoditi g. Cahariji, kolikor zamorem presojati nalogo sodnika!) Ta incident je bil znamenje za začetek težke igre. Rupena I. je kmalu handicapiran, a se vrne takoj pozdravljen z aplavzi. Napad Obzora dela mrzlično, toda strelji iz neposredne bližine se razbija ob Jakotu in Cesarju. Incident pod vrati Adrije — Počkaj in Skilan morata zapustiti igrišče. Na Počkajevo mesto stopi Vrbec. Začenja se pravo obleganje vrat Adrije, kar pa ne prepreči strašne fuge Mahnetu, katero ustavi sodnik, ker najde Rupeno I. v offside. Le prav na koncu, koj za kornerjem proti Adriji, so vrata iste v resni nevarnosti, toda Rupena II. blokira mojstrsko. — Koti 3-1 za Adrio.

Sodnik a. Sancin se je omejeval na glav-

svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila predsednika, tajnika, blagajnika in računskih pregledovalcev. 3. Ukrepi z ozirom na kr. odloč Zakon od 29. novembra 1925. 4. Volitve. 5. Slučajnosti. — Ker je ta občni zbor izredne važnosti za nadaljni obstoj društva, prosimo kar najobilnejše in točne udeležbe. — Odbor.

— «Tržaško podporno in bralno društvo» (bolniška blagajna) v Trstu ulica Torre bianca 39 vabi članstvo na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo dne 2. maja ob 9. uri zjutraj v društvenih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalnega odbora. 5. Ukrepi z ozirom na kr. dekret št. 2146 z dne 29. novembra 1925 in pravilnik št. 528 z dne 4. marca 1926. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti. Slučajni predlogi morajo biti naznanjeni odboru vsaj 3 dni pred občnim zborom. — Vodstvo.

no. To je bilo v očičled razpoloženju hvaljevalno in njegova naloga je bila dobro rešena:

Zmagovalci: Rupena II. — Počkaj (kap.) — Cesar; Stofa — Vrbec — Jerjal; Vatovec, Košuta, Golobič, Rupena I. in Mahne. S. R.

S. D. Adria.

Danes ob 8.30 zvečer odhod cross-country iz rotunde v Boškutu. Vsi in točno! — Vodja.

«Tommaseo» - «Adria» 3-2 (2-1)

V nedeljo se je vršila na igrišču «Adrie» prvenstvena tekma II. divizije, pri kateri si je «Tommaseo», v težki borbi, pridobil dve dragoceni točki.

Prišlo je do nekaterih momentov, katerim sodnik g. Smerdel R. ni bil kos, ki pa vplivajo, kakor na igralce tako na gledalce precej razburljivo. Ni čudno, da je prišlo do neljubih prizorov, ki vidno škodijo našemu sportnemu življenju in ga na tak način odbijajo. «Sportno Uduženje» mora v tem smislu zadevo sodnikom urediti, da se zopet ne začne očitati ona znana stara stvar.

Igra je nudila v nekaterih trenutkih precej zanimivosti, posebno pa v drugem polčasu, ko je «Tommaseo» diktiral hiter in oster tempo in s tem obrnil igro v svojo korist.

Vtis, ki ga je zapustila «Adria» v tej tekmi, je naravnost sijalen. V tej tekmi ni nastopilo samo enajst igralcev, temveč res enotno moštvo, tehnično izpopolnjeno in požrtvovalno. Najboljša je bila obramba, ki je paralizirala, skoro vse smiselno izpeljane napade na gol — z efektnimi strelji.

Moštvo «Tommasea» nas je v novi postavi prijetno iznenadilo in se izkazalo kot požrtvovalno, žilavo, dokaj rutinirano, sploh ena izmed najboljših drugodivizijskih moštev.

Hazena Adria - Primorje 18-0.

Včeraj se je odigrala prva tekma hazene za letošnje prvenstvo S. U. Mlada četa Primorja je prestala svoj krst z rutinirano četo Adrije. Poraz je sicer občuten, vendar ima eno olajševalno točko, t. j. da je Primorje nastopilo v prvem polčasu brez vratarice. O poteku igre se skoro ne more govoriti, ker je oba polčasa Adria dominirala na igrišču. Prvi polčas je končal z 12-0. In tudi v drugem polčasu se je posrečilo Adriji, kljub temu, da je nastopila z dvema rezervama, ponovno prebiti šestkrat vrata Primorja. Igra Adrije je ugajala, bila je lahka in hura. Primorje razpolaga tudi z dobrimi igralniki, in bi gotovo z vztrajno trenajo doseglo v dolednem času dobre uspehe. Sodnik gosp. Mirko Pavlovič je zadovoljil igralke in publiko.

Ceta zmagovalca: Kocijančič I, Vilma, Berginc, Anica II, Kocijančič III, Anica I, Olga. V drugem polčasu sta nastopili rezervi: Ema in Kocijančič II. L. K.

Gorica - Sparta 2-0 (0-0)

Ob prisotnosti maloštevilnega občinstva se je vršila v nedeljo prvenstvena tekma med goriško in škedenjsko Sparto. Ves čas tekme trajajoči dež je spremenil igrišče v pravo drališče in posledica je bila, da ni nobena izmed tekmujočih čet mogla pokazati svoje prave igre in veljave.

Gorica je igrala eno najslabših tekem, vseeno pa je pri njej briljala obramba in deloma krilska vrsta, medtem ko je napad igral posebno v prvem polčasu raztrgano in brez vsake volje. — Sparta je igrala brez Briščika I. in njegovo odsotnost zelo občutila. Vratar Jerjal I. se je pokazal kaj vreden tekmeč svojega direktnega nasprotnika Radinja, oba branilca odločna, krilska vrsta je igrala srednjedobro, napad pa brez vsake vezave in nepopoln.

Potek tekme:
Gorica vdre v nasprotnikovo polovico, toda njen napad se razbije ob branilcih, ki podajo žogo lastnemu napadu. Na pasajo levega krila strelja Kocijančič, Radinja ubrani v kot, ki ostane neizbrabjen. Nato se nahaja žoga v sredini igrišča do 8. min. Ko doseže Gorica kot, ki ga ne izkoristi. V 10. min. ubrani Jerjal oster strel iz daljave. V 14. min. prost strel proti rdeččin; gotov gol ustavi Brišček z roko, — enajstmetrovka. Jerjal ubrani Molarjev strel, toda ne blokira žoge, ampak jo odbije proti nasprotniku, ki ne zna izrabiti lepe prilike. Gorica napada še par minut, toda Sparta ne pusti žogi vhoda v lastna vrata. V 24. in 25. min. dva kota proti Gorici, ki ne doneseta nič pozitivnega. Igra se nadalje vrši v sredini igrišča; posamezni strelji na vrata so ubranjeni od vratarjev. Takoj v začetku drugega polčasa napade Gorica odločno Jerjalova vrata, kjer nastane strašna zmešnjava, ki donese enajstmetrovko. Oster strel Krasniča Jerjal udari s eno roko ob žogo, ki mu vseeno ubeži v gol. Takoj nato enajstmetrovka za Sparto, Brišček strelja Radinja v roko. O 11. min. je Jerjal v falangi, močra žoga mu uide iz rok, Leban napravi gol, katerega sodnik razveljavi. Prone Gorice traja dalje, toda posamezne fuge

Spartašev večkrat ogrožajo vrata belordečih, katerih skrajni čuvaj odbije vse napade. V 33. min. doseže Vujnovič drugi gol za lastne barve z nizkim strelom v kot. Rdeččrni, podžigani po tem ponovnem neuspehu, se vržejo v napad, da bi rešili vsaj čast dneva, kar se jim po zaslugi goriske obrambe ne posreči. Par minut pred koncem strelja Molar ob prečko Jerjalovih vrat.

Ceta zmagovalca: Radinja, — Spacapan, Krasnič — Kerševani, Molar, Klaučič, — Ličan, Jež, Vujnovič, Leban, Gorjup.

Iz tržaškega življenja

Žalosten konec brezposelnega in bolnega knjižarja

V nedeljo zjutraj je neki ribič našel na skaloviti obali med Čedasom in Miramarom truplo neznanega, že priletne utopljenca, ki je tičalo med skalami, kamor so ga očividno vrgli valovi. Mož je obvestil o žalostnem odkritju orožnike na postaji v Miramaru, ki so se podali na lice mesta. Orožniški brigadir Siselli je našel v utopljenčevih žepih nekatere listine, glaseče se na 54-letnega knjižarja Klementa Louvier, stanujočega v ulici Antonio Caccia št. 4. Ker je bilo mogoče, da listine niso pripadle utopljenču, so se orožniki obrnili na omenjeni naslov, kjer so pa z gotovostjo dognali, da je nesrečnik istoveten z Louvierjem. To je potrdila tudi Louvierjeva hči Emilija, ki si je v mrtvašnici mestne bolnišnice ogledala in spoznala truplo. Kakor je ona povedala, je bil Louvier že del časa brezposeln in je živel v veliki bedi, ločen od lastne žene in družine, s katero je bil v sporu že kakih 10 let. Te nepravilne in huda nevrastenija, ki ga je mučila v zadnjem času, so nesrečnega Louvierja privedle do obupnega koraka, ki ga je izvršil še v soboto zvečer ali pa v nedeljo zgodaj zjutraj.

MALI OGLASI

RAZGLAS: Ob zaključku šivalnega tečaja po antropometrični metodi Gentili pri č. m. uršulinkah v Gorici, bo, kakor vsako leto razstava izvršenih del, dne 2. 3. in 4. maja, od 9—12 in od 15—19 ure. 623

K OTROKOM, trem, manjšim, odlične družine, se išče dobro vzgojeno dekle s popolnim znanjem italijanskega ali nemškega na upravitelstvo pod «Ljubitelja škega jezika. Ponudbe z navedbo zaotroka». 621

RESTAVRACIJA in kavarna z vsem inventarjem se prodaja v sredini trga, katerega obkrojuje velika množica letoviličarjev. Dobro sveto z izjemnimi in na druge strani. Obrtno dovoljenje se prepiše, lastnik jamči. Cena primerna. Informacije daje prava lista. 624

POROČNA soba, iz parjenega bukovega lesa od 1700 naprej. «Garanzia», tovarna pohištva Via Palladio 5. 618

POROČNE sobe, bukovne 1800.—, jesenova 1900.— topolova 2000.— Türk, San Lazaro 10. Obiščite našo zalogo brez obveze za nakup. 619

POROČNA soba, naročena za 2900.— se prodaja za 2000.— pri gospe Slovenki. Via San Zaccaria 4/III, desno. 620

TRGOVSKI pomočnik, izveščen za trgovino jestvin in mešanega blaga se sprejme. Dom. Tence, Sv. Križ pri Trstu. 617

POBORI Specialen slovenski tečaj moškega in damskega krojenja za Slovence iz sosednega ozemlja. Vsak krojač, šivilja ali nešivilja ima priliko točno po vsaki podobi v modnem listu, na vsako mero naučiti se krojenja po lahko razumljivem sistemu, ki je preizkušen v oblasti konces. «Krojni akademiji» v Starem trgu št. 19, I. v Ljubljani, v tečaju, ki se prične 8. maja. Sola izdaja modne liste po najnovejši modi za krojače in šivilje s priloženimi točnim slovenskim poukom, da more vsak krojač ali šivilja po teh modnih listih krojiti ali dobiti zašteljeni kroji po podobi. Cena modnim listom je Din. 120 z veliko sten-sko tablo. Razpoložanje in izdelovanje najmodnejših krojev po vseh merah in podobah. Učeni, ki ne morejo priti v Ljubljano, dobijo lako pouk potom pošte s slovenskim učnim zvezkom. Informacije daje «Krojna akademija», Stari trg, št. 19, Ljubljana. Ob zaključku se dobi spričevalo in internacionalna diploma. Vodstvo priporoča učence, ki absolvirajo tečaj, za krojitelje. 622

BABICA sprejema noseče. Via Madonna 10, II. 614

POMLADNO IZDRAVLJENJE Smilofed Trpoški sok izdelan v lekarni Castellonovich, Trst via Giuliani 42, posebno priporočljiv za starejše proti poapnenju žil, revmatizmu in vsem drugim boleznim, ki izhajajo iz krvi, ker vsebuje joduro in je vsled tega izborno čistilo in krepilno sredstvo. Popolno izdruavljenje 6 steklenic. Steklenica stane L. 11. Dobiva se sam v lekarni Castellonovich. 571

KDOR ne bo škropil breskev s trskami «Quassia», mu bodo listne uši uničile ves pridelek. Trske prodaja «Vino-graria», Gorica, Piazza Vittoria (Travniki) 4. 572

BABICA, avtorizirana, diplomirana, sprejema noseče. Adele Emerschitz-Sbaizer, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), lastna vila, telefon 20-64. 502

TRGOVINA, dobro vpeljana, blizu Gorice, se odda v najem. Pojasnila daje «Goriska uprava». 594

SLUŠKINJA za vsa hišna dela, močna, se išče. Plača dobra. Zglasti se pri Spangherju, Barkovlje 42. 608

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče, Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 541

COOPERATIVE OPERAIE

(DELAVSKE ZADRUGE)

SKLADIŠČE OBLEK

Plazza della Borsa 6

VELIKI POPUSTI

od 30 do 50%

Z današnjim dnem se začenja prodaja

sledečih predmetov:

I. skupina: traki, čipke, vložki, okraski, bordure

50% popust

II. skupina: Žensko perilo izdelano

30% popust

Moške srajce, pisane in nočne srajce

50% popust

Trdi ovrtniki L 1.—, mehki L 1.20

III. skupina: Etamin in bombažast crêpe, mešane barve

40% popust

Crêpe fantazija in gobasto blago, enotne barve

30% popust

Etamin, crêpe fantazija in gobasto blago

50% popust

Madapolan in Zéphir, črtan in kockast v barvah za srajce

20% popust

IV. skupina: Obleke in paletots, izdelani za otroke od 3 do 11 let

50% popust

V. skupina: Baršuni za okraske, klobuke in obleke

50% popust

VI. skupina: Blago za pohištvo, preproge zavese iz blaga in čipk

namizni prti, posteljna pogrinjala

50% popust

VII. skupina: Moški klobuki. Slamniki za moške in otroke

50% popust

Čepice za dečke

Klobuki (Filci) za gospe

50% popust

Popust se odbije od originalnih cen, ki so označene na listkih

Članom, ki se predstavijo z izkaznico, dobijo povrhu še 5% popust na vsem blagu

Ostane netzpremenjen popust za potne stroške dovoljen članom z dežele

Oglejte si naša okna

Grozna nesreča pri Grljanu - Vlak po- vozil in smrtno razmehal žensko

Na železniški progi pri Grljanu se je v nedeljo jutraj pripetila grozna nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Okoli 7. ure se je 50-letna Marija Gastaldon, stanujoča z možem, ki je zidar v grljanskih delavskih barakah, napotila z doma po opravkih proti Sv. Križu. Da si prikrajša pot, je krenila na stezo ob železniški progi. Ko je dospela v bližino druge čuvajnice pri grljanski postaji in hotela kreniti čez tir, je nenadoma prihrumel dunajski brzovlak št. 705. Predno se je ženska, brezdomno precej zmehana, utegnila umakniti, jo je lokomotiva zadela od strani s tako silo, da je revica odletela več metrov daleč ter obležala ob tiru s preparami trebuhom in globoko rano na levem senu. Ko se je vlak kmalu potem ustavil na grljanski postaji, je strojevodja obvestil o nesreči tamošnje železničarje. Dočim so nekateri nemudoma pohiteli na lice mesta, da na kakšen način pomagajo nesrečni ženski, je bila obveščena o dogodku rešilna postaja. Zdravnik je prihitel z vsjo naglico, a prišel je zaman, kajti Gastaldonova se je že borila s smrtjo; izdihnila je v njegovi navzočnosti čez par minut.

Pozneje se je podala na lice mesta sodna komisija, nakar je bilo truplo nesrečne ženske prepeljano v mestno bolnišnico.

Nenavadna nesreča v tovornem vlaku

V tovornem vlaku, ki je sinoči ob 21. uri odrinil iz Prestranka proti Opčinam, se je pripetila nenavadna nesreča. S tem vlakom je potovalo več konjskih prekupev, ki so spremljali partijo konj, nakupljenih v Jugoslaviji. Tekom vožnje, in sicer blizu Divače, je v prtljažnem vozu, kjer so prekupeji spali na slami, iz neznanih vzrokov izbruhnil ogenj. 18-letnemu prekupecu Joahimu Dallolio iz Bologne se je vžgala obleka in ko se je mladenič prebujal, je bil ves v plamenih. Na njegovo obupno vpitje so tovariši planili pokonci in ga rešili gorečih cap. Kljub temu pa je nesrečni zadobil zelo nevarne poškodbe po vsem životu. Ko je vlak dospel v Sežano, so tovariši spremili Dallolia v tamošnjo lekarno, kjer je dobil prvo pomoč tudi 37-letni konjski prekupec Arturo Tossi iz Faenze, ki je zadobil hude opekline na desni roki. Ponesrečenca sta bila nato prepeljana v tukajšnji bolnišnico, kjer so Dallolia sprejeli v zelo nevarnem stanju v dermatološki oddelki.

Izjavljeno drzno tatinsko podjetje. — Trije zlikovci aretirani.

V nedeljo okoli 15. ure, ko je mestni stražnik Oreste Tantini patroliral po ulici Commerciali, se mu je približala neka ženska ter ga opozorila, da je malo prej zapazila na dvorišču hiše št. 4 v ulici Ruggero Manna, kjer se nahaja skladišče trgovca s kurivom in gradbenim materialom Lorenzo Bruna, več sumljivih možkih ki da so najbrž tatovi. Stražnik se je nemudoma podal na označeno mesto, kjer se je, na prvi pogled uveril, da se ženska ni motila. Na dvorišču pred skladiščem trgovca Bruna je stal enovržen voznik, na katerega je pet možkih hitelo nakladati razno blago, ki so ga nosili iz tik ležečega skladišča spedijskega podjetja "Intercontinental". Komaj so možakarji uzrli stražnika, so opustili delo in se razkropili na vse strani; dva sta naglo skočila čez zid na cesto, eden je smuknil v skladišče, misleč, da se bo tam našel kak izhod, ostala dva sta se pa ustavila, ker je stražnik medtem potegnil revolver in ustrleli v zrak. Na pok so prihiteli drugi stražniki, ki so pomagali Tantinu ukleniti prijete zlikovce ter končno iztaknili tudi njunega tovariša, ki se je bil skril v skladišču. Trije ptički so bili odvedeni na poveljništvo mestnih stražnikov, kjer so bili spoznani za 39-letnega kočijaža Frana Gulich, stanujočega v ulici Molino a vento št. 39, 29-letnega Hermenegilda Gustina, stanujočega v Carbolu št. 63, in 28-letnega Romea Ferrigutti, stanujočega v ulici S. Francesco št. 38.

Medtem so stražniki, ki so ostali na straži na licu mesta, dognali, da so zlikovci prišli v skladišče firme "Intercontinental" skozi luknjo, ki so jo napravili v zidu med tem skladiščem in dvoriščem tvrde Bruna. Na vozu je bilo naloženih 27 zabojev ustrojenih telečjih koz in dve vrečki sukanca. Na tleh poleg voza je bil pripravljn kup drugega blaga, ki so ga tatovi nameravali odpeljati. Zdi se, da so zlikovci predno so jih stražniki zasledili, že odpeljali nekaj blaga, katerega vrednost pa do sedaj ni bila ugotovljena. Da se ni njihovo drzno podjetje v zadnjem trenutku iz-

jalovilo, bi bili tatovi ugrabili brezdomno ogromen plen.

Policija nadaljuje preiskavo in je upanje, da bosta tudi ostala dva zlikovca, katerima se je posrečilo zbežati, v kratkem sedela pod zamreženim oknom.

Iz tržaške pokrajine

DOLINA Prefekt v Dolini

V nedeljo povodom blagoslovljenja zastave poklonjene od občanov karabinerski postaji v Dolini, nas je obiskal tržaški prefekt gr. uff. Gasti. Prefekt je prišel ob določeni uri — ob 10 — v spremstvu nekaterih višjih uradnikov. Ob prihodu je domača godba zaigrala kraljevo himno, na kar je g. komisar predstavil vse zastopnike, duhovščino in učiteljsko. Prišel v vas si je g. prefekt najprej ogledal občinski urad, a za tem se je z vsem uradništvom udeležil sv. maše. Po končani sv. maši je na trgu izvršil blagoslov zastave č. g. dekan Piščanc. Gosp. obč. komisar Radovani je pozdravil g. prefekta in se zahvalil občanarjem za poklonjeno zastavo ter jo s primernim govorom izročil domačim karabinerjem. Na to spregovoril gospod prefekt. Povdarjal je takoj v začetku, da hoče govoriti iz srca v srce. «Hotel sem pokazati svojo simpatijo za lepi in hvalevredni čin — je rekel g. prefekt — s tem, da sem se udeležil te lepe slavnosti, in želel preživeti z Vami to uro. Prišel sem — je nadaljeval — tudi za to, da se Vam, predragi občanarji, v imenu vlade najprej zahvalim za poklonjeno zastavo. Ohranite v spominu, da sem prišel med Vas kakor oče med svoje otroke. Ohranite v spominu, da Vam prinašam pravico, zaščito in ljubezen! Zatecite se v potrebi k meni, ki Vam bom rad pomagal. Dasi so bile besede gospoda prefekta lepe in govorne res iz srca v srce, vendar niso pri tisočglavi množici mogle najti pravega odziva. Vzrok je prav lahko razumljiv. Dve tretjini navzočih je gotovo bilo, ki niso lepih besed gospoda prefekta razumeli. Vemo, da jim g. prefekt ni mogel govoriti v slovenščini, ker ne pozna jezika, toda, lahko bi bil njegove besede razložil kdo v domačem jeziku. Ko je bila slavnost dovršena, so se podali uradni gostje v šolo, kjer so bili gospodje pogosteni. Na to se je gosp. prefekt odpeljal preko Boljuna in Boršta nazaj v Trst. Vsa slavnost se je izvršila v najlepšem miru in redu!

Reška pokrajina

PASJAK PRI JELEBANAH NA REKO. Preminula je predpoldne dne 12. 4. go. spa Maslu Ursula, mati šolskega upravitelja, ki se sedaj mudi v Jugoslaviji in je bil zadržan od pogreba. Do zadnjega je bila čitateljica "Edinosti". Zadnji čas je bila tudi ona hudo bolna — vendar je dosegla lepo dobo skoraj 90 let in ohranila svoj pristno domači značaj in prav mirno zaplala v Gospodu. Pogreb se je vršil v obredni za mrtve na jejsansko pokopališče, kjer počiva na svoji domači grudi. Blag je spomin!

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Predsednik civilnega in kazenskega tribunala v Gorici gospod Otello Brelich je premeščen v Palermo. G. Brelich je našemu narodu žal le še predobro v spominu radi svoje neustrpnosti napram slovenščini v sodnijskih uradih, ker je predčasno, predno je izšla postava izključil slovenščino iz sodnih spisov in razprav. Dražba 15 botov lesa v državnih gozdovih v Idriji. Dražba se bo vršila dne 30. aprila ob 3 popoldne v Idriji. Ponudbe tajne. Natanejši podatki o dražbi se izvejo tudi pri tajništvu pol. društva "Edinosti" v Gorici, ul. Carducci št. 7.

ŠTURJE PRI AJDOVŠČINI

Naša šolska mladina uprizaro dne 1. maja ob 8. uri zvečer in dne 2. maja ob 4. uri popoldne praprasko igro: «Peterčkovice poslednje sanje».

Posestnikom naše lanske uprizaritve «Kraljstva in kraljice palčkov» je gotovo še v spominu, kako so takrat naši malčki nastopali in želi splošno pohvalo. Z ozirom na to, da zahteva letošnja prireditev še več truda in bo nu-

dila izreden užitek, vabimo vse ljubitelje mladine, da se je udeležijo v obilnem številu.

GODOVIŠ PRI IDRIJI

Tatvina.

Neki Luigi Ferlan iz starih pokrajin kraljevstva ter stanujoč v Tolminu je bil obsojen na 14 mesecev ječe, ker je ukradel 300 metrov jeklene vrvi za žačno železnico pri tvrdki Fuga, ki se peča z lesno kupčijo v naših krajih.

VRTOJBA

Kak bom pel, k'sem se ujel. Kar 5 izmed naših vaščanov so zaprli in obsodili na 8 dni zapore, ker so prepevali v gostilni.

Izvozna druga se peča prav pridno z izvozom špargljev, posebno še ker jim je cena te dni dosti ugodna.

VRTOJBA

Električne naprave.

Zadnje dni se začelo podjetje «Brunner» iz Podgorje popraviati električne stebre na črti Vrtojba-Miren, kateri so bili tekom vojne pokvarjeni. Omenjene stebre je postavilo podjetje «Officine elettriche dell'Isonzo» leta 1914. Podjetje se je tudi s posestniki pogodilo, da jim plača zemljišče, kjer se nahajajo stebri in tudi žačno železnico. Objubilno se nam je, da podjetje izplača vse, ko se napravi vknjžba. Nekateri so dobili izplačano, drugi pa na račun, tretji nič. Predno se je to izvršilo, je izbruhnila vojna. Tedaj se ni napravila nobena vknjžba in tudi se ni več nikomur plačalo.

Zadnje dni so se podali nekateri posestniki do zastopnika podjetja «Brunner» ter zahtevali, naj se jim izplača še ostala svota za zemljišče, kjer stojijo stebri, postavljeni leta 1914. Zastopnik podjetja «Brunner» se je izjavil, da podjetje «Brunner» nima nič opraviti z izplačilom ostalih svot, katerih se ni izplačalo prejšnje podjetje. Zastopnik podjetja se je tudi izjavil neki stranki, naj gre k prejšnjemu podjetju v Trst. Torej posestniki naj bi za par desetakov še trošili denar za razne poti? Pa kaj naj bi iskali pri prejšnjem podjetju, katero je oddalo sedanemu podjetju celo črto? Ali pa naj bi pustili svoje terjatve takemu milijonskemu podjetju, ko pa morajo plačati za svoje zemljišče več vrst davkov? Ali se sme podjetje norčevati iz kmeta-trpina? — Podjetje «Brunner» ni tudi nikogar obvestilo, predno se je začelo z delom, ampak je kar šlo na zemljišče, kakor bi res ne bilo nobenega gospodarja. Več prizadev.

Opomba uredn.: Ker se na vse strani deželo grade električne napeljave in ker se vrši pri tem precej nepravilnosti, prihajajo dnevno v naše goriško poduredništvo ljudje se pritoževati nad postopanjem dotičnih podjetij: Lepega dne kar priložnostjo delavci podjetij v njive, vinograde naših kmetov, ne da bi poprej obvestili županstvo, predložili načrt električne proge na ogled, se dogovorili z dotičnimi posestniki. Ker pomeni postavitev železnih stolpičev in drogov težko suženje za dotično zemljišče, se ljudje po pravici jezijo, ker se podjetja niti toliko ne zmenijo, da bi posestnike vsaj obvestilo o postavitvi drogov na njihovem zemljišču.

Obvestili smo že javnost s primernim člankom o tem nepravilnem postopanju, in opozarjamo danes še posebej videmsko prefekturo, da se je zavzame za to, da take nepravilnosti izginejo. I za podjetja bo to bolje, ker le na tak način bo izginil odpor naših ljudi proti postavljanju drog. Naše ljudstvo se zaveda, da se smatrajo napeljave električnih prog kot dela javne koristi in pozdravlja z veseljem napredek in napeljavo električne energije. Odnosno pa je proti navedenemu postopanju podjetij, kar je dotično postopanje čisto navadno motenje posesti.

Čut ljubezni našega kmeta do lastne grude je tolik, da je že skoraj večkrat prišlo do krvavih pretopov ravno radi takega postopanja podjetij. Dolžnost oblasti je, da prepreči spopade s tem, da opozorje podjetja na strogo izvrševanje postave.

Gospodarstvo.

Delniške družbe v novih pokrajinah

Trgovinski vestnik «Bollettino di Notizie Commerciali» je pred nedavnim objavil zanimive podatke o delniških družbah, ki so obstajale 31. decembra 1924 v novih pokrajinah. Te družbe so imele približno eno milijardo in šeststo milijonov lir investiranega kapitala. Porazdeljen pa je bil ta kapital takole (v tisočih):

Družba	Kapital	Lir	Gold.	Krone
Kreditni zav.	21	130.300	—	86.300
Jestvine	23	78.650	300	43.515
Ind. voska	2	12.000	—	—
Zavarovaln.	6	151.000	4.000	6.000
Kemična ind.	15	75.300	—	5.500
Trgov. zav.	40	94.885	—	15.115
Elektrika	7	47.750	—	500
Prom., prev.	41	430.510	—	36.800

Zdravstvo	9	2.160	—	5.030
Nepremičnine	18	17.828	—	5.640
Kovinarstvo	16	230.070	—	—
Rudniki	8	55.675	—	60
Poligr. zav.	5	5.800	—	—
Tekstilna ind.	5	65.250	300	2.400
Razni zavodi	3	1.860	173	—
Hoteli, gled. itd	8	1.590	—	2.242

Svoto 227 1.400.258 4.773 209.006

Med raznimi kategorijami stoje na prvem mestu oni zavodi, ki oskrbujejo promet. Razpolagajo s ¼ milijarde kapitala. Vzrok temu je veliki razvoj paroplovnih družb v Julijski krajini. Na drugem mestu so kovinska podjetja, ki jih tvorijo večinoma ladjedelnice; kapital 219 milijonov. Bančni zavodi razpolagajo z 200 milijoni; v prvi vrsti stoje med temi Banca Commerciale Triestina s 100 milijoni kapitala. Na četrtem mestu so zavarovalni zavodi s 160 milijoni kapitala, investiranega v maloštevilnih a močnih družbah, ki imajo svoj sedež v Trstu.

Zgoraj navedene delniške družbe so po krajih tako porazdeljene: Pula: 12 družb z 72.250.000 lir in 9.210.000 kron kapitala. Zadar: 3 družbe s 5.100.000 lir kapitala. Gorica in okolica: 2 družbi s tremi milijoni lir in 2.400.000 kron kapitala. Trident: 5 družb s 4.225.000 lirami. Reka: 92 družb s 130.780.000 lir in 131.421.111 kron kapitala. Trst: 113 družb z 1 milijard 184.903.200 lir, 4.733.225 goldinarjev in 69.975.000 kron kapitala.

Iz pravkar navedenega je razvidno, da so skoro vse delniške družbe zbrane v dveh pokrajinah: tržaški in reški, kar pač jasno izpričuje veliko važnost obeh pomorskih pristanišč, Trsta in Reke, ki sta važni industrijski in trgovski središči. V ostalih novih pokrajinah pa delniških družb skoraj ni.

Ce primerjamo stanje delniških družb v novih pokrajinah s stanjem deln. družb v starih pokrajinah (31. dec. 1924: 9282 družb s kapitalom 27.225.315.164 lir), vidimo, da predstavljajo prve 2.4 od sto vseh družb v starih pokrajinah, medtem ko stoje kapitali v razmerju 6:100. Iz tega sledi, da se proces preobrazovanja malih podjetij v velika vrši v novih pokrajinah na bolj viden način, kot pa v starih.

Književnost in umetnost

KULTURE ISTRE.

Pod tem naslovom je profesor Vjekoslav Spinčić sestavil knjigo, ki je že dotiskana. Namen avtorja je, da pokaže, da so tudi Hrvatje sodelovali na književnem polju, da je literarna kultura Istre tudi hrvatska. Knjigi je dodan zemljevid Istre z 38 sličicami istrijskih Hrvatov, ki so se več ali manje uveljavljali na književnem polju. Knjiga, ki obsega 180 strani, stane 20 dinarjev, a 22 s poštnino. Naročbe in denar naj se pošiljajo upravi «Nadbiskupiske tiskarne v Zagrebu», Kaptal 27.

LISTNICA UREDNIŠTVA

— Kobarič. Dotična dva dopisnika iz Kobariča prosimo oproščenja, ker nismo priobčili onih par dopisov glede postopanja kobariškega didaktičnega ravnanja. Poslana poročila bomo porabili na drugem mestu; hvaležni bomo še za nadaljna točna, natančna in verodostojna poročila. Je koristno, čeprav se ne objavi. — Solkan, Ribemberk, Vogarsko: Poslani material je preoben; služi pa nam za druge svrhe.

DAROV

Dar za Dijaško kuhinjo v Gorici: Stevilna vesela družba nabrala v znani gostilni Ivana Pavlina v Gorici dne 18. aprila 1926 Lir 52. Da bo svota okrogla je določil oštr Pavlin še Lir 8. — Naj bi našli obilo posnelancev.

— Za svetoivansko podružnico Šolskega društva so darovali: naši vrli Stanjelci, Kobalijci in Hruševci štiri vreče krompirja, 60 kg fižola, vrečko ječmena, nekaj ajde, malo turšice in L. 43.50.

V gotovini so darovali: družina Stare L. 10, Furlan L. 5; Bresjani Friderik, Jerič Angel, Bratina in Kos po L. 2; Nini Milanič, Švagelj Marija, Hočevar Filip, Švagelj Josip in Battistuti Umberto po L. 1; Jerič Stanka L. 0.50.

Imena rodoljubov, ki so darovali živila, priobčimo, čim dobimo tozadevne izkaze. Ob tej priliki se srčno zahvaljujemo poštovanalnim nabiralkam g.čnam Lojziki Colja, Zofiji Hočevar poročeni v Ko-

privo, Viktoriji Hočevar št. 55, Marici Švagelj št. 57; gg. predsedniku Antonu Kobal, organistu Ivanu Breščak, njegovim cenjeni družini, ki je toliko časa zelo skrbno čuvala nabrana živila, za katere smo vsled neljubih zaprek tako pozno zvedeli. Končna hvala Tebi, zlato naše ljudstvo, ki pojmiš vzvišeni namen našega prekristnega Šolskega društva. — Hvala Ti in Bog naj Ti povrne stoterol

Za isto podružnico je daroval L. 15 g. Lisjak Alojz iz Dolenje Branice, bivši član pevsk. dr. «Kolo», ki ot tej priliki pozdravlja vse znanke. Zivel!

Naročajte in širite

„EDINOST“

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 26. aprila Amsterdam od 996.— do 1002.— Belgija od 87.60 do 89.—, Paris 83.25 do 83.75 London od 120.87 do 120.97; New York od 24.80 do 24.87; Španija od 358.— do 361.—; Švica od 480.— do 482.—; Atene od 31.— do 32.25 Berlin od 591.— do 594.—; Bukarest od 9.50 do 10.—; Praga od 73.65 do 73.90; Ogrska od 0.9347 do 0.9350; Dunaj od —.350 do —.354; Zagreb od 43.80 do 44.10.

Benetjske obveznice 70.25. VALUTE: Trst, 26. aprila Avstrijske krone od 0.9347 do 0.9352; dinarji od 43.50 do 44.—; dolarji od 21.70 do 24.85; novci po 20 frankov od 94.— do 97.— funt Sterling od 120.75 do 120.95.

TROPINOVEC

pridelek „Zadružne žganjekuhe v Dornbergu“ (p. Montespino), je pristen in po ceni.

Razprodajalci naj se obrnejo naravnost na tvrdko, ki ima veliko zalogo in razpošilja v vsaki množini. (503)

Zobozdravnik
Med. U. dr. D. Sardoč
specijalist za ustne in zobne bolezni
perfekcioniran na dunajski kliniki
ordinira v TRSTU
Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)
od 9-12 in od 3-7

SLOVENC!
Ne pozabite, da ima tvrtka „Old England“
Trst, Corso V. E. III, 26
nasproti zastavljalnici
Izgotevjl. obleke
poveršnike
tu-in inozemsko blago
Lastna krojačnica I. reda
Govori se slovensko

KRONE
po L. 2.10 komad
Zlato, briljante, platin, 20-kronske zlate komade
kupi in plačuje po najvišjih cenah
Albert Povh - urarna
Trst, Via Mazzini 46

Najbogatejša izbira manufakturnega blaga za moške obleke, svilenin, pokrival in vseh drugih potrebščin po najzmernejših cenah.
Da dokažemo vsem cenj. odjemalcem svojo naklonjenost dajemo

20% popust

ki se odbije pri blagajni.

GENTILI & CRISMANCICH - Trst, Via Mazzini 40

PODLISTEK

JULES VERNE:

Skrivnostni otok

To so bile dvoživke, katere so šli loviti. Počakati so morali, da pridejo živali na breg, zakaj po velikem životu, gladki koži in gibčnosti vseh telesnih delov so bili ustvarjeni za plavanje. Te izvrstne plavalce je v vodi težko loviti, na suhem pa so neokretni, ker se le polagoma plazijo po tleh s svojimi rokami podobnimi nogam. Pencroff je poznal navade teh živali, zato je svetoval, naj jih puste, da se mirno iztegnejo po pesku, nakar bodo na solncu zaspale z globokim snom. Šele tedaj bi jim odrezali pot nazaj ter jih pobili z udarci po nosu.

Lovci so se torej poskrili za posameznimi obročnimi skalami in mirno čakali.

Cela ura je pretekla, predno so se morski psi udobno polegli po pesku. Bilo jih je kakaga pol ducata. Pencroff in Harbert sta se splazila okrog špice otoka, da bi zaprla živalim pot nazaj. Cir Smith, Gedeon Spilett in Nb pa so se plazili ob skalah naprej in se približali živalim.

Nenadoma se je pokazala visoka mor-

narjeva postava. Pencroff je zavpil. Inženir in tovariši so se naglo zapodili med morske pse in obročje. Dve živali sta obležali mrtvi na pesku, ostale pa so utegnile zbežati.

«Tu sta morska psa, gospod Cir,» je rekel mornar in se približal inženirju. — Dobro, je odgovoril Cir Smith, iz njih bomo napravili kovaške mehove! — Mehove! je vzkliknil Pencroff, za kaj vse nam služijo morski psi!

Za predelovanje železne rude je bila ta priprava, ki jo je inženir nameraval narediti iz kože morskih psov, neobhodno potrebna.

Živali so bile srednje velikosti, po dolgoti ni presegala nobena šest čevljev, a glava je bila skoraj kakor pasja. Bilo je nespametno vleči s seboj težke živali, zato sta Nab in Pencroff sklenila, da ju kar na mestu odereta, medtem ko sta Cir Smith in poročevalec raziskovala otok.

Mornar in zamorec sta bila spretna v delu in tri ure pozneje je Cir Smith imel dve koži morskih psov. Uporabljali ju je nameraval kar tako brez strojenja.

Naseljenci so morali počakati, da je morje zopet odteklo, nato so prebrdili preliv in se vrnili h kaminom.

Z veliko težavo so napeli koži na pri-

merno leseno okvirje in ju zašili z vlakni, da bi držali zrak pri napihovanju. To delo so morali večkrat ponoviti. Cir Smith je razpolagal samo z nožema, ki sta bila napravljena iz Topovega ovratnika, toda s svojo spretnostjo in razumno pomočjo tovarišev je dovršil delo in delavnica male naselbine je čez tri dni razpolagala s kovaškim mehom, katerega naloga je bila dovajati zrak v razbeljeno in pozneje raztopljeno rudo, kar je bilo neobhodno potrebno za uspešno dovršitev dela.

Jutraj 20. aprila se je začela «kovinarska doba», kakor jo je poročevalec nazval v svoji beležnici.

Kakor že omenjeno, je inženir nameraval izdelovati železo na mestu, kjer so ležale plasti železne rude in premoga. Po njegovem opazovanju so te plasti ležale ob vznožju Franklinove gore, t. j. v razdalji šestih milj. Ker niso smeli misliti na to, da bi se vsak večer vrnili h kaminom, zato so odločili, da bodo prenočevali v koči, ki so jo napravili iz vej, zakaj delo se je moralo vršiti nepretrgoma noč in dan.

Ko so se v tem sedinili, so se odpravili z doma. Nab in Pencroff sta vlekla na zanki meh in zalogo rastlinskih in živalskih živil. Ta zaloga pa naj bi se med potjo še izpopolnila.

Pot je vodila iz jugovzhoda proti severozapadu skozi najgostejše dele Jakamarškega gozda. Morali so si sekati pot, ki je imela tvoriti v bodočnosti najkrajšo zvezo med planoto Lepega razgleda in Franklinovo goro. Krasna drevesa so spadala k že znanim vrstam, vendar pa je Harbert odkril še nekatera nova, kakor na pr. zmajevke, ki jih je Pencroff imenoval «okusne čebule», ker so vkljub svoji velikosti spadale v vrsto lilijacej, kakor čebula, česen, beluš. (Ako se korenine zmajevca dobro skuhaajo, dobe prijeten okus, na poseben način kvašene pa dajo prav prijetno pijačo. Nabrali so jih nekaj in šli dalje.

Pot skozi-gozd je bila dolga; hodili so ves dan in se seznanili z živalstvom in rastlinstvom gozda. Top se je seveda zaljubil bolj za živalstvo; neprestano je stikal po travi in grmovju in prepodil iz akvalizišče razno bljajčino. Harbert in Gedeon Spilett sta ubila s puščicami dva kurgurja in še neko žival, ki je bila podobna ježu, in mravljinčarja. Ježu, ker se je zvil v klopčič in napela svoje igle, mravljinčarju, ker je imela kremplje priprave za kopanje, dolg tanek rilec s kljunastim koncem in dolg, raztezen jezik, ki je bil posut z majhnimi trni, na katere so se natikale žuželke.